

Міністерство освіти і науки України

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

кафедра практики англійської мови і методики її навчання

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри практики англійської мови

і методики її навчання

кандидат філологічних наук, доцент

\_\_\_\_\_ В.Д.Сліпецька « \_\_\_\_\_ » 2025 р.

**ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З  
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ**

**Спеціальність: Середня освіта. Мова та література (Англійська мова та  
зарубіжна література)**

**Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (англійська)).**

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації: Магістр середньої освіти. Вчитель англійської мови та  
зарубіжної літератури

**Автор роботи Пайовської Марії Петрівни**

**Науковий керівник кандидат педагогічних наук,**

**доцент Сосяк Мирослава Миколаївна \_\_\_\_\_**

*підпис*

**Дрогобич, 2025**

**Дрогобицький державний педагогічний університет  
Імені Івана Франка**

Зав. кафедрою

\_\_\_\_\_

(підпис)

\_\_\_\_\_

(дата)

**Завдання  
на підготовку магістерської роботи**

Тема      Формування медіа компетентності на заняттях з англійської мови у старшій школі

Керівник - кандидат педагогічних наук, доцент Сосяк Мирослава Миколаївна

1. Студент - Пайовська Марія Петрівна
2. Перелік питань, що підлягають висвітленню у магістерській роботі
  - розкрити проблеми реалізації медіаосвіти:
  - проаналізувати сутність поняття «медіа компетентність»:
  - уточнити чинники, що впливають на формування медіакомпетентності старшокласників:
  - окреслити методичне забезпечення процесу формування медіа компетентності:
  - розробити методи та технології формування медіа компетентності старшокласників:
  - експериментально перевірити ефективність розробленої методики формування медіа компетентності на уроках англійської мови у старшій школі.
3. Список рекомендованої літератури
  1. Бакум З. П., Корецька І. В. Формування медіакомпетентності учнів у процесі навчання іноземної мови / З. П. Бакум, І. В. Корецька // Молодь і ринок. – 2021. – № 5. – С. 17–21.
  2. Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика. Київ : Ленвіт, 2021. 376 с.
  3. Гаєва Н. І. Медіаосвіта як складова частина сучасної шкільної освіти. Педагогічний дискурс. 2019. № 26. С. 45–50.
  4. Гуревич Р. С. Медіакомпетентність особистості як чинник формування інформаційної культури / Р. С. Гуревич, М. О. Жалдак // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – № 4 (58). – С. 22–31.
  5. Масол Л. М. Інтеграція медіаосвіти в освітній процес: теоретичні засади. Теоретичні питання культури, освіти та виховання. 2021. Вип. 64. С. 60–66.
  6. Омельченко О. Є. Теоретико-методичні засади формування медіакомпетентності старшокласників у процесі навчання. Кропивницький: Видавництво Ліра, 2020. 268 с.

7. Чернова Т. С. Інтеграція медіаосвіти у процес вивчення іноземної мови / Т. С. Чернова // Іноземні мови. – 2021. – № 2. – С. 15–20.
8. Федорів, П. В., Лазарєв, М. І. (2017). Формування медіакомпетентності учнів у процесі навчання англійської мови. *Іноземні мови в школі*, № 3, с. 21–26.
9. Buckingham D. Media education: Literacy, learning and contemporary culture / David Buckingham. – Cambridge : Polity Press, 2003. – 219 p.

| №  | Назва етапу                                                                                                                                               | Термін виконання         | Термін звіту перед керівником, кафедрою |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|-----------------------------------------|
| 1. | Відбір та опрацювання наукової літератури з теми дослідження                                                                                              | Вересень-жовтень 2025р   |                                         |
| 2. | Аналіз теоретичних положень медіаосвіти та медіакомпетентності                                                                                            | листопад-березень 2025р. |                                         |
| 3. | Аналіз сучасних технологій у процесі формування медіакомпетентності учнів                                                                                 | квітень-червень 2025р.   |                                         |
| 4. | Розробка комплексу завдань для формування медіакомпетентності учнів 11 класу, проведення експериментального дослідження та обробка отриманих результатів. | вересень-жовтень 2025р.  |                                         |
| 5. | Оформлення висновків, літератури, підготовка презентації.                                                                                                 | листопад 2025р.          |                                         |

3. Дата видачі завдання      вересня 2025    р.

4. Термін подачі роботи керівнику      .11. 25р.

5. З вимогами до виконання магістерської роботи і завданням ознайомлений  
(а) \_\_\_\_\_

(підпис студента)

6. Керівник \_\_\_\_\_  
(підпис)

## Захист магістерської роботи

# Формування медіа компетентності на заняттях з англійської мови у старшій школі

Оцінка за стобальною шкалою \_\_\_\_\_

### Оцінка за національною чотирибальною шкалою

Оцінка за період навчання (за результатами зведеної відомості)

Коротка мотивація захисту:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Дата

Голова ДЕК

підпис

прізвище, ім'я

Секретар ДЕК

підпис

прізвище, ім'я

## **Анотація**

### **Пайовська Марія Петрівна Формування медіа компетентності на заняттях з англійської мови у старшій школі**

У магістерській роботі розглядається актуальна проблема формування медіакомпетентності старшокласників у процесі вивчення англійської мови. У роботі зроблено спробу визначити сутність та компонентний склад поняття «медіа компетентність», розкрити чинники, які впливають на її формування та окреслити методичне забезпечення процесу формування медіакомпетентності. Особлива увага приділяється інтеграції інтерактивних технологій, вебквестів, кейс-методів та завдань критичного читання, що сприяють розвитку навичок пошуку, аналізу, оцінки та рефлексії медіаінформації англійською мовою. Аналізуються методичні підходи до організації навчальної діяльності, що дозволяють учням не лише покращувати мовні компетенції, а й здобувати вміння свідомо використовувати та критично оцінювати інформацію в сучасному медіапросторі. Розглядаються практичні приклади підготовчих завдань, структурованих за етапами навчання читання, а також вправи для розвитку дискусійних та аналітичних навичок.

**Ключові слова:** медіа компетентність, критичне мислення, вебквест, інтерактивні технології, аналіз медіа, дискусійні завдання, кейс-метод

## **Abstract**

### **Pajovska Maria Petrivna Developing Media Competence at English Lessons at Senior Secondary School**

The master's thesis addresses the current issue of developing media competence among senior secondary school students in the process of learning English. The study attempts to define the essence and component structure of the concept of "media competence," reveal the factors influencing its formation, and outline the methodological support for the process of developing media competence. Special attention is paid to the integration of interactive technologies, webquests, case methods, and critical reading tasks, which contribute to the development of skills in searching, analyzing, evaluating, and reflecting on media information in English. Methodological approaches to organizing learning activities are analyzed, enabling students not only to improve their language competencies but also to acquire the ability to consciously use and critically evaluate information in the modern media environment. Practical examples of preparatory tasks structured according to the

stages of reading instruction, as well as the exercises for developing discussion and analytical skills, are also presented.

**Keywords:** media competence, critical thinking, webquest, interactive technologies, media analysis, discussion tasks, case method

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП.....                                                                                                                                | 8  |
| РОЗДІЛ 1. МЕДІАОСВІТА МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА                                                              |    |
| 1.1. Медіаосвіта та проблеми її реалізації у навчанні англійської мови.....                                                               | 12 |
| 1.2. Поняття, структура та компоненти медіа компетентності учнів старшої школи.....                                                       | 18 |
| 1.3. Чинники, що впливають на формування медіакомпетентності учнів старшої школи .....                                                    | 25 |
| 1.4. Методичне забезпечення процесу формування медіакомпетентності учнів старшої школи.....                                               | 33 |
| РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ                                                                     |    |
| 2.1. Методика використання автентичних медіаматеріалів на уроках англійської мови.....                                                    | 37 |
| 2.2. Інтерактивні технології та цифрові інструменти розвитку медіакомпетентності учнів старшої школи.....                                 | 41 |
| 2.3 Система вправ та завдань для формування медіакомпетентності учнів старшої школи.....                                                  | 48 |
| 2.4. Експериментальна перевірка ефективності запропонованих вправ та завдань для формування медіа компетентності учнів старшої школи..... | 61 |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                                                             | 67 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....                                                                                                           | 69 |
| SUMMARY.....                                                                                                                              | 74 |
| ДОДАТКИ                                                                                                                                   |    |

## ВСТУП

У XXI столітті медіа стали ключовим джерелом інформації, засобом комунікації та інструментом впливу на свідомість людини. У цьому контексті медіакомпетентність розглядається як одна з базових складових громадянської та цифрової компетентності. Вона необхідна для успішної соціалізації та самореалізації сучасної особистості. Особливо актуальним є формування медіакомпетентності в учнів старшої школи — вікової категорії, яка активно взаємодіє з цифровим інформаційним простором, але не завжди має достатній рівень критичного мислення, інформаційної гігієни та етичних орієнтирів у роботі з медіа.

У контексті вивчення англійської мови як іноземної, формування медіакомпетентності набуває подвійної значущості. По-перше, англomовне середовище медіа є одним із найпотужніших каналів автентичної комунікації, культурної взаємодії та пізнання світу. По-друге, навчання англійської мови в старшій школі передбачає розвиток навичок критичного читання, аналізу, переосмислення інформації, що безпосередньо корелює з основами медіаграмотності.

Попри наявність державних стратегій цифрової трансформації освіти, питання інтеграції медіаосвіти в шкільний курс англійської мови в Україні поки не має достатньої теоретичної розробки та методичного забезпечення. Це зумовлює необхідність ґрунтовного аналізу проблеми та пошуку ефективних шляхів формування медіакомпетентності у процесі вивчення іноземної мови.

Проблема формування медіакомпетентності досліджується на перетині педагогіки, психології, журналістики та філології. У вітчизняному науковому дискурсі теоретичні засади медіаосвіти були закладені в працях таких дослідників, як І. Прокопенко, О. Бондар, Н. Гапон, Л. Масол, які розглядали медіаосвіту як важливий компонент сучасної загальної середньої освіти. Значний внесок у вивчення структури та рівнів медіакомпетентності зробили Т. Поніманська, О. Микитюк, С. Ушакова.

У контексті вивчення іноземних мов медіаосвіта розглядається як засіб розвитку критичного мислення, лінгвокультурної обізнаності та навичок аналізу текстів різних жанрів. Дослідження С. Ніколаєвої, Н. Бориско акцентують увагу на інтеграції автентичних матеріалів, мультимедійних ресурсів і медіапроектної діяльності у викладання англійської мови.

Сучасні підходи до розвитку медіаграмотності у старшокласників висвітлюються в працях таких українських дослідників, як О. Семеног, Т. Гулай, М. Шарманова, які підкреслюють важливість залучення учнів до практичної роботи з медіа, вивчення нових форматів (подкасти, блоги, візуальні медіа), а також формування етичних орієнтирів у медіасередовищі.

Таким чином, попри наявність наукових розвідок у сфері медіаосвіти та викладання англійської мови, комплексне дослідження методики формування медіакомпетентності у старшій школі саме в процесі навчання англійської мови залишається актуальним, потребує подальшого осмислення та експериментального підтвердження.

**Метою магістерської роботи** є теоретичне обґрунтування та аналіз педагогічних умов формування медіакомпетентності учнів старшої школи у процесі вивчення англійської мови, а також розробка практичних рекомендацій щодо інтеграції елементів медіаосвіти в навчальні заняття.

**Об'єктом магістерської роботи** є процес навчання англійської мови в старшій школі в умовах цифровізації освіти.

**Предметом магістерської роботи** є методика формування медіакомпетентності учнів старшої школи засобами англійської мови, зокрема через використання автентичних медіатекстів, цифрових інструментів, інтерактивних завдань та медіапроектів.

**Гіпотеза магістерської роботи:**

Процес формування медіакомпетентності учнів старшої школи у навчанні англійської мови буде ефективним за умови:

1. Цілеспрямованого впровадження медіаосвітнього контенту (автентичних медіатекстів, цифрових інструментів, інтерактивних завдань та медіапроектів) англійською мовою;
2. Використання інтерактивних методів навчання, що сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних умінь та цифрової грамотності;
3. Інтеграції елементів аналізу медіатекстів, розпізнавання фейкової інформації, медіаетики в зміст навчальних занять;
4. Поступового формування рефлексивної та етичної позиції щодо медіапростору.

**Завдання магістерської роботи полягають у наступному:**

1. Проаналізувати сутність поняття «медіакомпетентність» та її складові у контексті мовної освіти.
2. Охарактеризувати психолого-педагогічні особливості учнів старшої школи в аспекті сприйняття медіа.
3. Визначити дидактичний потенціал медіаресурсів для формування мовних та медіа-компетентностей.
4. Розробити структуру уроків англійської мови з елементами медіаосвіти.
5. Експериментально перевірити ефективність запропонованої методики в умовах навчального процесу.

З метою вирішення поставлених завдань було використано такі **методи наукового дослідження**: теоретичні - аналіз наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної) з проблем медіаосвіти та методики викладання англійської мови; систематизація й узагальнення педагогічного досвіду; моделювання педагогічних умов формування медіа компетентності; емпіричні - спостереження за навчальною діяльністю учнів; педагогічний експеримент.

**Апробація магістерської роботи.** Матеріал магістерської роботи було висвітлено у статті «Медіаосвіта та проблема її реалізації у навчанні англійської мови», яка представлена на The 3rd International scientific and practical conference “Innovations of modern science and education” (November 28-30, 2025) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2025. с.514-520) <https://sci->

conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/11/INNOVATIONS-OF-MODERN-SCIENCE-AND-EDUCATION-28-30.11.25.pdf

Магістерська робота складається з двох розділів, висновку, списку використаної літератури.

## РОЗДІЛ 1. МЕДІАОСВІТА ТА МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

### 1.1. Медіаосвіта та проблеми її реалізації у навчанні англійської мови

Медіаосвіта виступає як спеціальний напрям педагогічної науки, що має важливе значення, оскільки спрямована на вивчення учнями закономірностей функціонування засобів масової комунікації. Її призначення — допомогти учням адаптуватися в сучасному світі медіа та медіакультури, опанувати мову засобів масової інформації, аналізувати повідомлення медіакультури тощо.

Основним завданням медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття й осмислення різноманітної інформації. Вона сприяє навчанню людини розуміти інформацію, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, оволодівати способами спілкування на основі як вербальних, так і невербальних форм комунікації із застосуванням технічних засобів та сучасних інформаційних технологій.

Отже медіаосвіта — це цілеспрямований процес формування в особистості знань, навичок і цінностей, необхідних для критичного, усвідомленого, етичного сприйняття, аналізу, створення та використання інформаційних і медіаповідомлень у різних форматах (друкованих, аудіовізуальних, цифрових тощо). Вона сприяє розвитку медіакомпетентності як ключової складової загальної культури людини, її громадянської позиції та цифрової грамотності.

Проблемі медіаосвіти було присвячено багато наукових досліджень українських та зарубіжних вчених.

Омельченко О. Є. трактує медіаосвіту як *«систему навчально-виховної діяльності, спрямовану на розвиток медіакомпетентності учнів у процесі взаємодії з різними видами медіа»*. Він акцентує на її міждисциплінарному характері та потенціалі для формування критичного мислення, інформаційної культури, етичних орієнтирів [29].

Гаєва Н. І. зазначає, що медіаосвіта *є складовою громадянської освіти*, оскільки допомагає учням розпізнавати маніпуляції, оцінювати інформацію з різних точок зору, приймати відповідальні рішення в медіа просторі [10].

Пилипчук Л. В. підкреслює інтегративну природу медіаосвіти, вказуючи, що вона *об'єднує елементи мовної, соціальної, естетичної та цифрової освіти*, формуючи здатність до самостійного орієнтування в інформаційному суспільстві [24].

Масол Л. М. у своїх роботах розглядає медіаосвіту як засіб розвитку *естетичного смаку, інформаційної культури та творчих здібностей*, особливо у школярів [20; 21].

Українські дослідники трактують медіаосвіту як багатофункціональну педагогічну систему, що інтегрується в загальноосвітній процес і сприяє соціалізації учнів в умовах інформаційного суспільства.

У документі “*Media and Information Literacy Curriculum for Teachers*” медіаосвіта визначається як *сукупність знань, навичок та установок, що дозволяють людям ефективно доступати до інформації, критично її оцінювати та створювати власний контент з повагою до етики і прав людини* [40]. Це глобальний підхід, що об'єднує медіаграмотність та інформаційну грамотність.

Головна мета медіаосвіти — *не захист від медіа, а надання інструментів для аналізу, деконструкції та критичного осмислення інформації*, яку споживач отримує з медіа [44].

Renee Hobbs розглядає медіаосвіту як *процес активного конструювання знань через аналіз і створення медіа з урахуванням соціального контексту*. Автор акцентує увагу на потребі навчати учнів як споживати, так і створювати медіа в різних формах [42; 43].

European Commission у проєкті DigComp вказує, що медіаграмотність — одна з ключових цифрових компетентностей, що включає здатність аналізувати джерела, перевіряти інформацію, створювати та поширювати контент у цифровому середовищі відповідально [41].

Таблиця 1.

## Порівняльна таблиця визначень поняття «медіаосвіта»

| Автор /<br>Організація          | Визначення поняття «медіаосвіта»                                                                                                      | Ключові акценти                           | Джерело                |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------|
| Омельченко О. Є.                | Медіаосвіта — це система навчально-виховної діяльності, спрямована на формування медіакомпетентності учнів у взаємодії з медіа.       | Системність, виховна складова             | Омельченко О. Є., 2020 |
| Гаєва Н. І.                     | Медіаосвіта — складова частина шкільної освіти, яка сприяє розвитку критичного мислення і здатності до інформаційного самозахисту.    | Критичне мислення, громадянська позиція   | Гаєва Н. І., 2019      |
| Пилипчук Л. В.                  | Медіаосвіта — інтеграція елементів мовної, соціальної та цифрової освіти для формування інформаційної культури школяра.               | Інтегративність, інформаційна культура    | Пилипчук Л. В., 2019   |
| UNESCO (2011)                   | Медіаосвіта — сукупність знань, навичок і ставлень, що дозволяють людям ефективно доступати, критично оцінювати і створювати контент. | Media & Information Literacy (MIL), етика | UNESCO, 2011           |
| Len Masterman (Велика Британія) | Медіаосвіта — це навчання, що дає змогу розуміти, аналізувати та критично оцінювати інформацію, яку поширюють медіа.                  | Аналіз, критика, деконструкція            | Masterman L., 1985     |
| Renee Hobbs (США)               | Медіаосвіта — процес активного створення і критичного аналізу медіа з урахуванням соціального контексту.                              | Створення контенту, соціальний контекст   | Hobbs R., 2010         |
| Європейська комісія (DigComp)   | Медіаосвіта — один із аспектів цифрової грамотності, що включає розуміння, оцінювання, створення та етичне використання інформації.   | Цифрові навички, етика, відповідальність  | DigComp 2.2, 2022      |

Беручи до уваги визначення поняття «медіаосвіта» у науковій літературі, ми трактуємо її як інтегрований освітній процес, спрямований на формування в учнів здатності до критичного сприймання, аналізу, оцінювання та створення інформації в різноманітних медіаформатах, з урахуванням етичних, культурних і соціальних контекстів. У процесі навчання англійської мови медіаосвіта виступає інструментом розвитку міжкультурної комунікації, цифрової грамотності та громадянської свідомості.

Медіаосвіта пов'язана з усіма видами медіа (друкованими, графічними, звуковими, екранними тощо) та різними технологіями. Вона дає людям можливість критично усвідомлювати як масова комунікація функціонує в

суспільстві, розвивати здатність використовувати медіа в процесі спілкування з іншими людьми.

Медіаосвіта забезпечує людині знання про те, як:

- 1) аналізувати, критично осмислювати й створювати медіаінформацію;
- 2) визначати джерела медіаінформації, розуміти їхні політичні, соціальні, комерційні та/або культурні інтереси, а також їхній контекст;
- 3) інтерпретувати медіаінформацію та цінності, які поширюються через медіа;
- 4) добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власної медіаінформації серед зацікавленої аудиторії;
- 5) отримувати вільний доступ до медіа — як для сприйняття, так і для створення медіа продуктів [4; 30 ].

Медіаосвіта є частиною базових прав кожного громадянина будь-якої країни світу — це право на свободу самовираження та на доступ до інформації. Вона також виступає інструментом підтримки демократії.

Медіаосвіту рекомендовано впроваджувати у навчальні плани, у систему додаткової, неформальної та безперервної освіти.

Аналіз наукових досліджень дає підстави вважати, що на сьогодні найбільш ефективною та перспективною є технологія інтеграції медіаосвіти з курсом іноземної мови, оскільки в основі обох явищ лежить процес обміну інформацією іноземною мовою.

Іноземна мова вивчається як засіб комунікації, а тематика й ситуації для мовлення здебільшого привносяться ззовні. Тому цей предмет, як жоден інший, відкритий для включення змісту з різних галузей знань, зокрема — медіаосвіти.

У галузі викладання іноземних мов медіатехнології виконують функцію **засобу** навчання, джерела автентичної інформації, платформи для комунікації, а також мотиваційного чинника. Вони дозволяють не лише вивчати мову, але й навчати через мову — критично оцінювати інформацію, розпізнавати фейки, дотримуватись цифрової етики, створювати медіаконтент. Це відкриває перспективу інтеграції медіаосвітніх елементів у зміст шкільних уроків англійської мови:

- аналіз заголовків та візуальних повідомлень у ЗМІ;
- створення англомовних постів чи блогів;
- дискусії на тему «інформаційна маніпуляція» англійською мовою.

Застосування медіаосвітніх технологій у навчанні іноземної мови сприяє розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності учнів, одночасно формуючи загальну та комунікативну мовну (лінгвістичну, соціолінгвістичну, прагматичну) і медіакультурну компетентність.

Таким чином, виокремлюють різні підходи до навчання мови з використанням медіа: лінгвосоціокультурний, комунікативно-діяльнісний, функціонально-стилістичний, лексико-семантичний, структурно-описовий, структурно-семантичний, медіаосвітній тощо.

Медіаосвітній підхід слід розглядати як складну систему процесів отримання, засвоєння, інтерпретації та створення медіапродукції з використанням матеріалів і засобів масової комунікації. Інформація в цьому підході трактується як базовий і визначальний елемент педагогічної системи медіаосвіти, що, у свою чергу, зумовлює потребу в удосконаленні та створенні методичних розробок і способів опанування інформаційних потоків.

У центрі медіаосвітнього підходу лежить медіа діяльність, яка сприяє підготовці особистості до життя в інформаційному просторі. Цей підхід дає кожному учню змогу враховувати свої індивідуальні здібності, інтереси, ціннісні орієнтації та життєвий досвід, і водночас — вільно користуватися медіаресурсами для задоволення особистісних і пізнавальних потреб та самореалізації в навчальній і професійній діяльності.

Крім того, медіаосвітній підхід розвиває здатність до самонавчання, використання медіа для актуалізації набутих знань у потрібний момент, а також сприяє формуванню індивідуального стилю медіа діяльності в учнів.

Таким чином, одне з основних завдань інтеграції медіаосвіти в курс іноземної мови полягає у формуванні медіакомпетентності вторинної мовної особистості — як інтегративної стратегічної характеристики, що складається з комплексу

спеціальних умінь, навичок і здатностей, які дозволяють особистості ефективно взаємодіяти в глобальному інформаційному середовищі.

Уроки з англійської мови із застосуванням медіаосвітніх технологій проєктуються з урахуванням варіативності, інтерактивності, імпровізаційності та творчості. Вони базуються на діалогічній формі організації навчання та передбачають використання різних форм роботи з інформаційними джерелами, зокрема: аналіз, рецензування медіатекстів, написання сценаріїв, створення відеокліпів, рекламних афіш, власних медіатекстів тощо.

Традиційне викладання іноземної мови було зосереджене на опануванні граматичних структур, читанні, розумінні й перекладі текстів. Сьогодні основний акцент зміщено на формування іншомовної комунікативної компетентності. У цьому контексті підтримується думка сучасних медіапедагогів, що навчання іншомовного спілкування має бути спрямоване не лише на міжмовну й міжкультурну, а й на медіатизовану комунікацію, що є особливо актуальним в умовах формування єдиного інформаційного простору та створення ефективної комунікативної інфраструктури.

Іншомовне медіатизоване спілкування трактується як взаємодії особи з іншомовними засобами масової комунікації, змістом якої є осмислення порівняльної цінності конкретного медіапродукту, його емоційно-сміслового наповнення та прихованої складової.

Отже, сучасна стратегія навчання англійської мови має передбачати формування медіакомпетентності вторинної мовної особистості, а медіаосвітні технології — бути орієнтованими на розвиток культури спілкування з іншомовними медіа, опанування знаннями, уміннями й навичками, необхідними для сприйняття, інтерпретації, аналізу, оцінювання медіапродукції та створення якісних медіатекстів як форми медіатизованої міжмовної й міжкультурної комунікації.

Створення відповідної атмосфери на уроках іноземної мови — важлива умова, що наближує академічне середовище школи до реалій сучасного інформаційного суспільства. Це сприяє повному задоволенню інформаційно-

освітніх потреб учнів, підвищує їхню мотивацію до навчання за допомогою та на основі іншомовних медіа, розширює пізнавальні можливості, розвиває творчі здібності.

Змістове наповнення медіаосвітнього середовища, що складається з медіатекстів різних видів і жанрів (відео, аудіо, друковані тексти, зображення, анімація тощо), які зберігаються у базах даних або електронних освітніх ресурсах, виконує функцію засобу формування всіх видів мовленнєвої діяльності та є основою для здійснення медіаосвітньої діяльності.

Упровадження медіаосвіти у процес навчання іноземних мов, за умови дотримання необхідних педагогічних вимог, змінює характер діяльності його суб'єктів, що виявляється в удосконаленні або трансформації методів, змісту і темпу навчання, сприяє створенню високої мотивації до вивчення іноземних мов, забезпечує системність і міцність сформованих знань, умінь і навичок на основі зростання обсягу теоретичних і фактологічних медіакомунікативних знань, а також формує комплекс компетентностей, необхідних для ефективної комунікації в сучасному цифровому суспільстві.

## **1.2. Поняття, структура та компоненти медіакомпетентності учнів старшої школи**

У сучасному інформаційному суспільстві медіакомпетентність розглядається як ключова складова загальної компетентності особистості. Вона необхідна для повноцінного функціонування в умовах цифрової доби. Цей термін активно використовується в міждисциплінарному полі знань та характеризується варіативністю підходів до його трактування.

У загальному розумінні, медіакомпетентність — це інтегрована характеристика особистості, що передбачає здатність критично сприймати, аналізувати, оцінювати, створювати та ефективно використовувати медіаконтент у різних форматах (текстових, аудіовізуальних, візуальних, інтерактивних), дотримуючись етичних норм та правових стандартів.

У документах Ради Європи медіакомпетентність трактується як «критичне та вдумливе ставлення до медіа з метою формування відповідальних громадян, здатних на основі отриманої інформації висловлювати обґрунтовані судження. Такий підхід забезпечує здатність особистості використовувати необхідну інформацію, аналізувати її, виявляти економічні, політичні, соціальні та культурні інтереси, що з нею пов'язані, а також інтерпретувати й створювати медіаповідомлення, обирати найбільш доцільні канали комунікації. Оволодіння медіакомпетентністю сприяє реалізації права на свободу самовираження та доступ до інформації, що, у свою чергу, не лише підтримує особистісний розвиток, а й підвищує рівень соціальної залученості й інтерактивності в суспільстві» [39]. Ця компетентність безпосередньо полягає у здатності до критичного мислення, адекватного сприймання інформації, формування власного судження та особистої позиції, а також у здатності захищати себе від маніпуляцій з боку засобів масової інформації.

У визначенні, запропонованому К. Тайнером, медіакомпетентність трактується як «здатність знаходити, оцінювати та ефективно використовувати інформацію в особистій і професійній діяльності» [54, р.2]. Автор акцентує увагу на важливості формування навичок пошуку й збору необхідних даних, що в умовах інформаційної епохи — з її масштабним, майже неконтрольованим потоком даних — набуває особливої актуальності. Такий виклик вимагає від особистості здатності до аналізу та адекватного оцінювання інформації, тобто розвитку критичного мислення.

У запропонованій дослідником моделі особистість розглядається як активний користувач, здатний працювати з медіа та застосовувати власні медіазнання й медіанавички в усіх сферах життєдіяльності, насамперед у професійній.

Визначення медіакомпетентності варіюється залежно від наукової школи та дослідницького підходу. Українська дослідниця Л. Іванова визначає медіакомпетентність як інтегративну здатність орієнтуватися у сучасному медіасередовищі, критично осмислювати зміст повідомлень, ефективно

взаємодіяти з медіа та створювати власні медіатексти, що відповідають віковим, соціальним і культурним особливостям учнів [13].

У своїх працях З. Бакум трактує медіакомпетентність учителя філолога як інтегровану професійну якість, що охоплює: *«здатність педагога ефективно здійснювати пошук, критичний аналіз, інтерпретацію, створення та педагогічну адаптацію медіаконтенту з освітньою метою, а також навчати учнів аналогічних дій у процесі вивчення іноземної мови»* [2]. Це визначення підкреслює міждисциплінарність підготовки, інтеграцію мовної, методичної та інформаційної грамотності та орієнтацію на навчання учнів у медіасередовищі.

У дослідженні З. П. Бакум і І. В. Корецької деталізується поняття медіакомпетентності вчителя англійської мови як: *«готовність та здатність до професійної діяльності у цифровому медіаосвітньому середовищі, що передбачає володіння знаннями, вміннями та навичками роботи з іншомовними медіатекстами, а також здатність формувати медіакомпетентність учнів»* [5].

Ключовими компонентами цього підходу є медіатекстоцентризм (робота з іншомовними автентичними матеріалами), педагогічна цілеспрямованість (використання медіа з навчальною метою), цифрова педагогіка (здатність навчати учнів працювати з медіа).

У контексті медіаосвіти Л. Іванова акцентує увагу на: *«здатності педагога організовувати навчання іншомовного спілкування в умовах медіатизованого освітнього простору»* [13]. Це визначення пов'язує медіакомпетентність із іншомовною комунікативною компетентністю; знанням механізмів впливу медіа на міжкультурну комунікацію; здатністю до педагогічного фасилітування в цифровому середовищі.

Н. Хлизова трактує медіакомпетентність як: *«усвідомлену здатність учителя орієнтуватися в медіапросторі, обирати релевантні ресурси для навчання, критично ставитися до контенту та формувати аналогічні навички в учнів»* [32]. Це визначення зосереджене на: критичному мисленні; педагогічному

медіапосередництві; етичній і правовій свідомості у роботі з інформацією. Автор акцентує на етичному компоненті, розглядаючи медіакомпетентність як здатність до усвідомленого споживання й продукування медіаконтенту з урахуванням моральних, правових і естетичних норм, що регулюють медіа-комунікацію [32].

На підставі проаналізованих джерел медіакомпетентність учителя англійської мови можна визначити як: інтегровану професійну здатність учителя використовувати, аналізувати, критично осмислювати, адаптувати та створювати медіаконтент для освітніх цілей у процесі викладання англійської мови, а також формувати аналогічні навички в учнів із урахуванням мовної, культурної, етичної та цифрової складових.

У зарубіжній педагогіці поняття медіакомпетентності часто ототожнюється з медіаграмотністю. Так, Renee Hobbs визначає її як здатність доступу до медіа, їх аналізу, оцінки, створення та участі у медіа-середовищі для розвитку критичного мислення, самовираження та громадянської активності [42].

D. Buckingham підкреслює, що медіаграмотність — це процес набуття знань і вмінь для осмисленого аналізу й створення медіаповідомлень, який дозволяє людині зрозуміти, як медіа формують уявлення про світ, і впливають на поведінку [38].

Медіакомпетентність учня є багатокомпонентною структурою, яка забезпечує ефективну взаємодію дитини з інформаційно-комунікаційним середовищем. Її формування можливе лише за умови системного педагогічного підходу, інтеграції медіаосвітніх елементів у навчальні предмети, зокрема іноземні мови. Вчитель у цьому процесі має виступати не лише транслятором знань, а й фасилітатором медіаграмотності, наставником у медіаорієнтованому навчанні.

У. Шлудерман виокремлює наступні здатності та уміння медіакомпетентності. Вони включають знання, сприйняття та використання засобів масової інформації [53]. Автор акцентує увагу на необхідності формування особистості, здатної свідомо взаємодіяти із засобами масової комунікації, володіти медіазнаннями та медіанавичками.

Важливим для даного дослідження є підхід В. Вебера, який визначив структуру медіа компетентності. До її структури входять обов'язкові вміння. По-перше, це дві форми діяльнісно орієнтованого аналізу медіа:

- 1) відбір і використання ресурсів, які можуть бути запропоновані медіа;
- 2) створення власного медіапродукту.

По-друге, в контексті змісту обидві форми охоплюють знання та аналітичні здібності, пов'язані з:

- креативними можливостями, на яких ґрунтуються різні види медіа;
- умовами ефективного використання медіаресурсів;
- економічними, соціальними, технічними й політичними чинниками, що впливають на виробництво та поширення медіапродукції [55, pp. 46–52].

Вартим уваги є підхід Дж. Поттера, який виділяє три ключові компоненти медіакомпетентності:

- 1) досвід – чим більший у людини досвід контактів із медіа та реальним світом, тим вищий її потенціал для розвитку;
- 2) активне застосування умінь у сфері медіа;
- 3) готовність до самоосвіти як передумова особистісного зростання [50, p.423].

На основі аналізу праць українських З. Бакум, І. Корецька, Л. Іванова, Н. Хлизова та зарубіжних R. Hobbs, D. Buckingham, S. Livingstone науковців, у роботі виділено такі ключові компоненти медіакомпетентності старшокласників:

1. Когнітивний компонент охоплює систему знань учня про:

- види та функції сучасних медіа;
- принципи роботи ЗМІ та цифрових платформ;
- жанрову та стилістичну специфіку медіатекстів;
- роль медіа в суспільстві та культурі.

Цей компонент формує основу для свідомої орієнтації в інформаційному просторі.

2. Операційно-практичний компонент включає вміння:

- знаходити, аналізувати та відбирати інформацію з різних джерел;
- створювати медіатексти (тексти, презентації, відео, подкасти тощо);
- використовувати інструменти цифрової комунікації для навчання та самовираження;
- працювати з мультимедійними матеріалами (інфографіка, інтерактивні платформи, соціальні мережі).

Цей компонент тісно пов'язаний із цифровою грамотністю як базовою умовою навчання у XXI столітті.

3. Критичний компонент передбачає розвиток:

- здатності до критичного аналізу медіаконтенту;
- уміння виявляти маніпуляції, фейки, пропаганду;
- інформаційної безпеки та протидії інформаційному тиску.

Критичне мислення — центральна ланка в структурі медіакомпетентності, що забезпечує автономність учня як медіаспоживача.

4. Комунікативний компонент передбачає здатність:

- ефективно взаємодіяти в онлайн- і офлайн-середовищах;
- брати участь у групових медіапроектах;
- дотримуватись норм етикету цифрового спілкування (нетикету);
- формувати власну медіаідентичність через соціальні медіа.

Цей компонент є важливим для розвитку мовленнєвих і міжкультурних компетентностей у шкільному середовищі, особливо у процесі вивчення іноземних мов.

5. Етичний компонент містить знання про:

- етичні принципи створення і поширення інформації;
- безпечну поведінку в мережі;
- повагу до думки іншого та відповідальність за публічні висловлювання.

Цей компонент формує соціально відповідальну поведінку учня як учасника медіакомунікації.

Сказане вище дозволяє дійти висновку, що сучасні підходи до трактування медіакомпетентності особистості, попри різноманітність теоретичних позицій, мають спільну характеристику, яка відображає сутність цього поняття. Йдеться про здатність людини ефективно взаємодіяти з медіатизованою інформацією: адекватно її сприймати, критично оцінювати, здійснювати пошук і передачу даних, а також протистояти маніпулятивному впливу засобів масової інформації.

У цьому контексті медіакомпетентність розглядається як ключова мета медіаосвіти, що виконує функцію пізнання навколишнього світу, є інструментом отримання знань, способом самовираження та реалізації творчого потенціалу особистості.

Спираючись на викладені підходи, концепції та наукові позиції, можна сформулювати узагальнене визначення медіакомпетентності як результату цілеспрямованої медіаосвіти і як важливої якості сучасної особистості.

*Медіакомпетентність* визначається нами як сукупність систематизованих знань про медіа, умінь користування ними, емоційно-ціннісного ставлення до медіа в цілому, що проявляється у готовності до вибору, використання, критичного аналізу, оцінювання, створення та передачі медіаінформації у різних видах, формах і жанрах, а також до аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі.

Таким чином, проаналізовані підходи дозволяють зробити висновок, що сучасні наукові трактування медіакомпетентності особистості акцентують її багатовимірний характер, інтеграцію знань, критичного мислення, креативності та практичної діяльності в медіасфері. Медіакомпетентність учня є багатовимірною та динамічною характеристикою, яка розвивається на основі когнітивної бази, практичних умінь, критичного мислення, етичної відповідальності та здатності до комунікації в цифровому середовищі. Її формування має інтегруватись у зміст загальної середньої освіти, зокрема в процес вивчення англійської мови, що сприяє розвитку як предметних, так і надпредметних компетентностей.

### **1.3. Чинники, що впливають на формування медіакомпетентності учнів старшої школи**

У процесі формування медіакомпетентності враховується широкий спектр чинників, що охоплюють як зовнішні (соціальні, освітні, технологічні), так і внутрішні (мотиваційні, когнітивні, емоційно-ціннісні) впливи.

Педагогічні чинники є визначальними у процесі формування медіакомпетентності, оскільки саме освітнє середовище є системною основою для розвитку критичного мислення, умінь аналізувати, оцінювати та створювати медіаконтент. У наукових працях [18; 35, 50; 54] зазначено, що ефективне педагогічне забезпечення медіаосвіти значною мірою впливає на глибину засвоєння медіазнань та сформованість відповідних навичок.

До основних **педагогічних чинників**, які впливають на розвиток медіакомпетентності, належать:

*Інтеграція медіаосвіти у навчальні програми* передбачає цілеспрямоване включення тем і завдань, пов'язаних із аналізом, створенням, критичною оцінкою медіаконтенту, у навчання англійської мови. Інтеграція сприяє міждисциплінарному підходу до розвитку медіакомпетентності, формує в учнів цілісне бачення інформаційного простору, забезпечує постійний зв'язок між знаннями та реальним медіасередовищем [35; 50]. Важливо забезпечити міжпредметні зв'язки між іноземною мовою, інформаційними технологіями, культурологією, громадянською освітою.

Учні мають працювати з різними типами медіа (тексти, відео, аудіо, соціальні мережі, новини), що відображають реальні мовні та культурні ситуації. Інтеграція може реалізовуватися через:

- аналіз англійськомовних новинних сюжетів, блогів, подкастів, реклами;
- роботу з автентичними інтернет-джерелами;
- створення власних медіапродуктів (відеороликів, постів, презентацій).

*Використання активних методів і технологій навчання* (проектна діяльність, аналіз медіатекстів, дебати, моделювання медіаситуацій, рольові ігри, метод критичних інцидентів, кейс-метод, проблемно-орієнтоване навчання) стимулює аналітичне мислення, навички групової роботи, рефлексії, креативність. Вони дозволяють не лише використовувати, а й створювати контент, розуміти процеси підготовки медіа повідомлень й оцінювати їх з різних позицій [18; 50].

*Кваліфікація та готовність учителя до впровадження медіаосвіти* вимагають професійної обізнаності учителів з медіаосвітніми підходами, володіння цифровими інструментами, знання медіапсихології, а також розуміння етичних норм щодо медіавикористання. При цьому учитель виконує роль фасилітатора, наставника і критичного провідника у медіапросторі. Без належного рівня підготовки вчителя медіаосвіта залишається фрагментарною або декларативною [3; 4].

*Оснащення уроку технічними ресурсами та створення медіа освітнього середовища* на уроці передбачає, в першу чергу, наявність доступу до інтернету, комп'ютерної техніки, мультимедійного обладнання, навчальних онлайн-платформ, мобільних застосунків, інструментів візуалізації та обробки інформації. Технічна забезпеченість уроку визначає можливості для реалізації інтерактивних форм навчання, проектної діяльності, створення власного контенту [53; 54]. Сучасні цифрові інструменти (Padlet, Canva, Edpuzzle, Flip, YouTube, LearningApps, ChatGPT, Kahoot, BBC Learning English, Breaking News English тощо) створюють умови для активної участі учнів у навчальному процесі. Використання інтерактивних платформ сприяє розвитку навичок комунікації, пошуку інформації, спільної роботи над медіапроектами.

Завдяки цифровим технологіям забезпечується:

- мультимедійна візуалізація навчального матеріалу;
- персоналізація освітнього процесу;
- підвищення мотивації до вивчення англійської мови через сучасні формати;

- розвиток інформаційної культури та цифрової грамотності.

Системне впровадження практик, що підтримують медіаактивність учнів: блоги, відеопроєкти, онлайн-журнали, участь у медіафестивалях, тематичні тижні медіаграмотності тощо забезпечує практичну апробацію знань і навичок, стимулює творче самовираження учнів, розвиває відповідальність за публічне висловлювання [3; 34].

*Використання автентичних медіаресурсів як засобу формування критичного мислення.* Автентичні медіаматеріали (відео, подкасти, інтерв'ю, статті, новини, соціальні кампанії) створюють умови для реального сприйняття іншомовного середовища. Вони стимулюють учнів до аналізу, порівняння, інтерпретації інформації, формуючи критичне мислення, що є ядром медіакомпетентності.

Учні вчаться: розпізнавати маніпулятивні елементи в медіатекстах; аналізувати достовірність джерел; виявляти авторську позицію та оцінювати її вплив; формулювати власну аргументовану думку англійською мовою.

*Організація проєктної діяльності медіаорієнтованого спрямування.* Проєктна робота є ефективною формою інтеграції знань і розвитку медіакомпетентності. Учні можуть створювати власні англomовні медіапроєкти — шкільні блоги, новинні сторінки, подкасти, відеопрезентації, рекламні кампанії тощо.

Проєктна діяльність передбачає:

- пошук, відбір і критичну оцінку інформації;
- мовне оформлення матеріалів англійською;
- творче застосування ІКТ;
- публічний захист результатів.

Завдяки цьому учні набувають досвіду реального медіаспілкування і міжкультурної взаємодії.

**Психологічні та когнітивні чинники** є фундаментальними у формуванні медіа компетентності. Вони визначають, як саме особистість сприймає, обробляє, аналізує, інтерпретує та використовує медіаінформацію. Особливої уваги заслуговує старший шкільний вік, що характеризується інтенсивним

розвитком інтелектуальних, емоційно-вольових та мотиваційних процесів, які безпосередньо впливають на здатність критично взаємодіяти з медіаконтентом.

*Когнітивні процеси старшокласників, що впливають на медіа компетентність.* Старшокласники мають розвинену здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, що дає змогу аналізувати медіатексти (зміст, форму, підтекст), оцінювати джерела інформації та рівень їх надійності, виявляти маніпулятивні впливи та розуміти символіку, метафори, елементи пропаганди.

Згідно з Ж. Піаже у старшому шкільному віці домінує стадія формальних операцій, що дозволяє учневі «мислити гіпотетично, порівнювати альтернативи, будувати умовиводи та працювати з абстрактними поняттями, включно з медіакритикою» [49].

Як зазначає Дж. Поттер медіакомпетентність напряду залежить від розвитку когнітивних структур, зокрема: уваги, здатності зосередитися на важливих елементах повідомлення, пам'яті, аналітичного мислення та рефлексії [50].

*Мотиваційні чинники у процесі формування медіа компетентності.* Мотивація старшокласників до формування медіакомпетентності залежить від потреби в самовираженні та соціальній взаємодії, зацікавлення в сучасних технологіях та внутрішньої установки на критичне осмислення подій.

В. Вебер стверджує, що медіаактивність старшокласників базується на внутрішній потребі в розумінні соціальної реальності, яку вони пізнають значною мірою через ЗМІ та цифрові платформи[55].

На думку А.В. Шарікової мотиваційна готовність до критичного медіаспоживання формується під впливом особистісного смислу інформації, емоційної залученості, соціального схвалення та визнання, а також можливості творчого самовираження через медіа (відеоблоги, соцмережі, подкасти [34].

Також важливим є ситуативний інтерес до теми, який може трансформуватись у стійку пізнавальну мотивацію за умови педагогічної підтримки.

Отже, формування медіакомпетентності відбувається ефективно за умови позитивної мотивації, залучення учнів до актуальних для них медіатем (музика, мода, соціальні мережі, інфлюенсери, екологічні кампанії тощо). Учитель виступає не лише джерелом знань, а й медіаментором — консультантом, фасилітатором, який допомагає учням самостійно орієнтуватися в інформаційному середовищі. При цьому доцільно застосовувати наступні методи навчання:

- обговорення, дебати, рольові ігри, аналіз кейсів;
- навчання через проблемні ситуації;
- рефлексивні завдання (аналіз власного медіаспоживання, порівняння медіапросторів різних країн).

*Психоемоційні та етичні компоненти, які визначають здатність учня не піддаватися інформаційному перевантаженню, стресу від дезінформації або шейків, впливу пропаганди, мови ворожнечі, емоційної маніпуляції.*

Емоційна компетентність допомагає школярам краще розуміти зміст емоційного посилу в медіа й усвідомлювати потенційну загрозу маніпуляції.

Формування медіакомпетентності в умовах загальноосвітньої школи тісно пов'язане з фаховою підготовкою вчителя, його готовністю впроваджувати інновації та методичним забезпеченням навчального процесу. Особливої актуальності це набуває у 11 класі, де навчання англійської мови орієнтоване не лише на комунікативні цілі, але й на підготовку до реального інформаційного простору, в якому учень має орієнтуватися як користувач і критичний споживач медіа.

*Професійна компетентність педагога* виступає визначальним чинником, що впливає на якість формування медіакомпетентності учнів. Згідно з дослідженнями З.П. Бакум, І.В. Корецької, П.В. Федоріва та М.І. Лазарєва до ключових професійних чинників належать:

- Володіння цифровими ресурсами (YouTube, Quizlet, Wordwall, Padlet, Grammarly, ChatGPT) та онлайн-платформами (Zoom, Google Classroom, Duolingo);
- Уміння інтегрувати автентичні медіа у навчальний процес (подкасти, телешоу, новини, соціальні мережі англійською мовою).

Учитель повинен транслювати етичні, когнітивні та творчі принципи роботи з інформацією учням, підвищуючи рівень їхнього медіасприйняття [3].

*Методична гнучкість та інноваційність* учителя проявляється у здатності адаптувати матеріал під потреби учнів (диференціація, індивідуалізація, використання проєктів), впроваджувати CLIL (Content and Language Integrated Learning), Task-Based Learning, медіаорієнтовані стратегії.

Саме у 11 класі в учнів формуються навички інформаційної автономії, і учитель повинен вміти створити середовище навчання, орієнтоване на критичне мислення, а не лише відтворення лексико-граматичних структур [35].

Для розвитку критичного мислення в учнів 11 класу в процесі вивчення англійської мови та формування медіакомпетентності доцільно використовувати завдання, що спонукають до аналізу, інтерпретації, аргументації, порівняння та оцінки інформації. Такі завдання мають бути відкритими, проблемно орієнтованими, наближеними до реальних ситуацій.

Наведемо приклади завдань для розвитку в учнів критичного мислення та зазначенням відповідних когнітивних операцій за Б. Блумом, Дж. Поттером, К. Тайнером.

### **1. Завдання на виявлення фактів та суджень**

**Когнітивна дія:** аналіз, розрізнення

**Завдання:**

*Read the following news article and identify which statements are facts and which are opinions. Provide your arguments.*

**Результат:** формування навичок критичного сприймання, виявлення суб'єктивності у текстах.

## 2. Завдання на інтерпретацію зображень або відео

**Когнітивна дія:** інтерпретація, синтез

**Завдання:**

*Watch a short advertisement. What is the main message? Who is the target audience? What techniques are used to influence viewers?*

**Результат:** розвиток уміння бачити підтекст, мету, цільову аудиторію, засоби впливу.

## 3. Завдання на розпізнавання маніпуляцій та стереотипів

**Когнітивна дія:** оцінка, рефлексія

**Завдання:**

*Read two versions of the same news (e.g., CNN vs RT) and identify any bias. Whose perspective is presented? What is omitted?*

**Результат:** здатність визначати медіаупередження, пропаганду, дезінформацію.

## 4. Завдання на формулювання власної позиції

**Когнітивна дія:** аргументація, оцінювання

**Завдання:**

*Write a short opinion paragraph on whether influencers should be allowed to promote medical products on social media. Support your view.*

**Результат:** розвиток уміння аргументувати думку, відповідати за сказане, формувати етичну позицію.

## 5. Завдання на моделювання дискусії або дебатів

**Когнітивна дія:** аналіз, оцінювання, комунікація

**Завдання:**

*Organize a debate on the topic “Social media does more harm than good.” Prepare pro and con arguments using real-life examples and media evidence.*

**Результат:** формування логічної аргументації, навичок комунікації, медіааналітики.

## 6. Завдання на створення альтернативного медіапродукту

**Когнітивна дія:** творчість, критичне переосмислення

**Завдання:**

*Rewrite a biased article into a neutral one. Create a fact-check version of a viral post. Produce a short video with an alternative point of view.*

**Результат:** розвиток продуктивної критичності, навичок редагування, усвідомлення впливу формату на зміст.

## **7. Завдання на порівняння джерел інформації**

**Когнітивна дія:** зіставлення, оцінка

**Завдання:**

*Compare two media reports on the same event (e.g., protest, election). What are the differences in vocabulary, tone, facts presented?*

**Результат:** здатність бачити залежність подання інформації від джерела.

## **8. Завдання на самоаналіз і медіарефлексію**

**Когнітивна дія:** рефлексія, саморефлексія

**Завдання:**

*Keep a “media diary” for a week. What content do you consume most? What emotions does it trigger? Do you trust the sources?*

**Результат:** розвиток навичок медіарефлексії, усвідомлення інформаційної поведінки.

**Методичні чинники** охоплюють організаційні та змістові компоненти навчального процесу, які створюють умови для формування медіа компетентності. Сюди слід віднести *добір автентичного медіа контенту* (використання відео, інтерв'ю, кліпів, новин, подкастів, блогів, соціальних мереж англomовного простору), та *роботу з текстами медіа жанрів* (статті, репортажі, огляди, інструкції, постери, реклами).

Робота з автентичними джерелами забезпечує розвиток навичок розпізнавання маніпуляцій, контекстного аналізу, мовної креативності [50; 54].

До методичних чинників відносимо *застосування завдань, спрямованих на розвиток критичного мислення* (інтерпретація медіаповідомлень, дебати, аналіз заголовків, розпізнавання пропаганди). Такі завдання активізують когнітивні процеси старшокласників [49], сприяють розвитку вміння оцінювати інформацію та формувати власну позицію. Проєктна діяльність з елементами

медіа творчості, а саме створення відеороликів, презентацій, інфографіки, блогів, публічні виступи, подкасти, створення онлайн-журналу підсилює мотивацію учнів, сприяє медіапрактиці та навчанню через діяльність, дозволяє реалізувати принципи самостійності, колаборації й відповідальності [53].

*Формувальне оцінювання у контексті медіа навичок* (зворотний зв'язок, самооцінювання, аналіз власних медіаробіт за критеріями достовірності, етичності, комунікативності) формує усвідомлене ставлення до інформації, її використання та створення [53].

Професійні та методичні чинники формують основу якісної медіаорієнтованої освіти при вивченні англійської мови у 11 класі. Компетентний учитель, оснащений сучасними методиками і медіаресурсами, здатен перетворити мовний урок на платформу критичного мислення, цифрової грамотності та інформаційної автономії. Методичне наповнення навчального процесу має бути спрямоване на комунікативну практику в медіаформаті, розвиток аналітичних навичок і формування етико-ціннісної орієнтації в інформаційному просторі.

#### **1.4. Методичне забезпечення процесу формування медіакомпетентності учнів старшої школи**

Ефективність формування медіакомпетентності значною мірою залежить від науково обґрунтованого методичного забезпечення освітнього процесу, яке охоплює цілісну систему принципів, змістових, організаційних, дидактичних та технологічних компонентів. Методичне забезпечення визначає, як саме реалізується формування медіакомпетентності у навчанні англійської мови, які засоби, методи, форми та прийоми використовуються для досягнення поставленої мети.

Під *методичним забезпеченням формування медіакомпетентності* розуміють систему навчально-методичних матеріалів, цифрових ресурсів, педагогічних технологій та методичних рекомендацій, спрямованих на розвиток у старшокласників уміння критично сприймати, аналізувати, інтерпретувати й створювати медіатексти англійською мовою.

Структурно методичне забезпечення включає такі компоненти:

1. Концептуально-цільовий – визначення мети, завдань і очікуваних результатів навчання.
2. Змістовий – відбір тем, автентичних матеріалів і медіаресурсів.
3. Процесуально-технологічний – система методів, форм і технологій навчання.
4. Діагностико-оцінювальний – інструменти контролю й оцінювання рівня сформованості медіакомпетентності.
5. Матеріально-технічний – цифрові платформи, засоби ІКТ, мультимедійне обладнання.

Розроблення методичного забезпечення процесу формування медіакомпетентності спирається на такі дидактичні та методичні принципи:

- Принцип інтеграції — поєднання мовного, культурного та медіаосвітнього змісту.
- Принцип автентичності — використання реальних матеріалів сучасного медіапростору.
- Принцип діяльності — навчання через активну діяльність, створення власних медіапродуктів.
- Принцип критичності — формування навичок аналізу, оцінки та перевірки достовірності інформації.
- Принцип поетапності — послідовний розвиток компонентів медіакомпетентності (когнітивного, операційного, ціннісного).
- Принцип мотивації та особистісної значущості — орієнтація на інтереси учнів, актуальні для них медіатеми.

Зміст методичного забезпечення формування медіа компетентності учнів на уроках англійської мови охоплює такі ключові елементи:

1. Навчально-методичні комплекси (НМК). а саме підручники *English Plus*, *Solutions*, *Think*, *Outcomes*, *Speakout*, методичні рекомендації для вчителів з елементами медіаосвіти.

2. Автентичні медіаматеріали – англомовні статті, новини, відео, подкасти.
3. Електронні освітні ресурси – онлайн-платформи - BBC Learning English, Edpuzzle, Newsela, Breaking News English, Canva, Padlet, Flip).
4. Цифрові інструменти для створення контенту – Canva (для візуальних постерів), CapCut (для відео), Anchor (для подкастів), Google Sites або Blogger (для блогів).
5. Матеріали для оцінювання – діагностичні анкети, критерії оцінювання медіапроектів, рівнева шкала сформованості медіакомпетентності.

Методичне забезпечення включає систему методів і прийомів, які активізують аналітичну, пізнавальну та творчу діяльність учнів.

**Таблиця 2**

**Методи і прийоми формування медіакомпетентності**

| <b>Група методів</b>              | <b>Конкретні методи і прийоми</b>                                                 | <b>Очікуваний результат</b>                           |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| <b>Інформаційно-аналітичні</b>    | аналіз і порівняння медіатекстів, визначення маніпуляцій, фактчекінг              | розвиток критичного мислення                          |
| <b>Комунікативно-інтерактивні</b> | дебати, рольові ігри, обговорення медіапроблем, аналіз кейсів                     | удосконалення мовленнєвих навичок, розвиток співпраці |
| <b>Проектно-дослідницькі</b>      | створення медіапроектів, блогів, подкастів, соціальних кампаній англійською мовою | розвиток творчості, самостійності, медіаграмотності   |
| <b>Ігрові</b>                     | медіа-квести, вікторини, створення інтерактивних історій (StoryJumper, Kahoot)    | підвищення мотивації, інтересу до навчання            |
| <b>Рефлексивно-оцінювальні</b>    | самооцінка, групова достовірності джерел                                          | оцінка усвідомлення власної медіаповедінки            |

У процесі реалізації методичного забезпечення доцільно застосовувати різноманітні форми роботи, що сприяють активній участі учнів у медіадіяльності: індивідуальні завдання (аналіз статті, створення посту, коротке есе); парна робота (порівняння джерел, створення діалогу, інтерв'ю); групова робота (обговорення, створення медіапроекту); онлайн-форми (вебквести, хмарні спільні дошки Padlet, відеоконференції Zoom, Google Classroom).

Методичне забезпечення передбачає розробку системи вправ, спрямованих на поетапне формування медіакомпетентності.

### Приклади вправ:

#### 1. На когнітивному етапі (ознайомлення):

Match the media terms with their definitions.

Identify the type and purpose of each media message.

Explain what makes the text persuasive or biased.

#### 2. На операційно-діяльнісному етапі (практика):

Analyze two different news sources on the same topic.

Rewrite a biased article into a neutral one.

Create an infographic or short video summarizing a social issue.

#### 3. На ціннісно-рефлексивному етапі (усвідомлення):

Write a reflection: *How do media influence my worldview?*

Discuss ethical rules for sharing information online.

Design a short campaign for safe media behavior among teenagers.

Критерії оцінювання рівня сформованості медіа компетентності охоплюють:

**знання про медіа** (поняття, жанри, функції);

**уміння** аналізувати, інтерпретувати, створювати медіапродукти;

**ставлення** (усвідомлення відповідальності, етичність, критичність).

Методичне забезпечення процесу формування медіакомпетентності учнів старшої школи на уроках англійської мови становить цілісну систему, що об'єднує зміст, методи, засоби та форми організації навчання. Його реалізація забезпечує інтеграцію мовної, інформаційної та культурної освіти, сприяє розвитку у старшокласників навичок критичного мислення, самостійності, відповідального використання інформації та здатності до міжкультурної комунікації в сучасному медіапросторі.

## **РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

### **2.1. Методика використання автентичних медіаматеріалів на уроках англійської мови**

Автентичні медіаматеріали — це тексти, аудіо- та відеоресурси, створені носіями мови для реального комунікативного спілкування, а не спеціально для навчальних цілей. До них належать новинні статті, телепередачі, інтерв'ю, подкасти, рекламні ролики, блоги, соціальні пости, фільми, музичні кліпи, інфографіка, вебсайти тощо.

Педагогічний потенціал таких матеріалів полягає у тому, що вони забезпечують контакт з живою мовою, природними мовними структурами, інтонацією, акцентом; відображають соціокультурний контекст англomовних країн; сприяють розвитку критичного мислення, оскільки учні мають аналізувати, оцінювати та інтерпретувати інформацію; формують ціннісне ставлення до медіакультури, вчать етичному споживанню контенту.

Ефективність їх використання залежить від обґрунтованого відбору. Основними критеріями є: мовний рівень складності матеріалу (відповідність рівням B1–B2 за CEFR); пізнавальна цінність і актуальність теми (екологія, технології, освіта, культура, молодіжні проблеми); медіаосвітній потенціал (можливість аналізу джерела, жанру, позиції автора); мультимедійність (поєднання тексту, відео, зображення, аудіо); доступність та етичність контенту.

Робота з медіа здійснюється поетапно:

#### **1) Дотекстовий (підготовчий) етап**

Мета — активізувати фонові знання, мотивувати учнів, налаштувати на сприйняття інформації. Наприклад:

Predict the content of the video/news based on the title or the picture.

Discuss: *What do you know about fake news / environmental campaigns / social media influence?*

Brainstorm key vocabulary related to the topic.

## 2) Текстовий (основний) етап

Мета — розуміння, аналіз та оцінка інформації з медіатексту. Наприклад;

Identify the main idea and supporting details.

Determine the author's purpose and attitude.

Find persuasive techniques or emotional appeals used in the video.

Decide whether the information is reliable.

## 3) Післятекстовий (рефлексивно-творчий) етап

Мета — розвиток критичного мислення, мовленнєвих умінь та творчої самореалізації.

Наприклад:

Write a short comment or post reacting to the video/news.

Create a short video summary or infographic about the issue.

Debate: *Should teenagers limit their social media use?*

Compare the English source with a Ukrainian one — what is similar or different in tone and facts?

На уроках англійської мови рекомендується використання наступних відеоматеріалів:

**Таблиця 3**

### Типи медіа ресурсів для використання на уроках англійської мови

| Тип ресурсу                                      | Приклад використання                                                                                                          | Мета                                                    |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| Відео (YouTube, BBC Learning English, TED Talks) | Перегляд фрагменту TED Talk <i>“How social media shapes identity”</i> з подальшим обговоренням і створенням власного відеоесе | Розвиток критичного мислення, мовленнєвої активності    |
| Подкасти (BBC Podcasts, Spotify)                 | Прослуховування подкасту <i>“News Review”</i> із завданням визначити фейки або маніпуляції                                    | Формування аналітичного слухання                        |
| Онлайн-статті, блоги                             | Аналіз статті <i>“Teenagers and the Internet: Pros and Cons”</i> із завданням визначити аргументи «за» і «проти»              | Розвиток умінь аргументувати                            |
| Соціальні мережі (Instagram, X, TikTok)          | Аналіз англійських постів кампаній EarthDay чи StopBullying                                                                   | Розвиток ціннісного ставлення, формування медіакультури |
| Онлайн-газети (The                               | Порівняння двох джерел новин про одну                                                                                         | Формування навичок                                      |

| Тип ресурсу                  | Приклад використання | Мета               |
|------------------------------|----------------------|--------------------|
| Guardian, BBC News, Reuters) | подію                | критичного читання |

На когнітивному етапі рекомендується виконання лексико-граматичних вправ, спрямованих на аналіз термінів, типів новин та мови, яка використовується у медіа. Метою цього етапу є розширення знань про медіа, жанри та впливи.

Операційно-діяльнісний етап має на меті формування умінь учнів аналізувати та створювати контент. Учні аналізують статті чи відео, створюють власні відео чи подкасти.

На ціннісно-критичному етапі учитель проводить дискусії чи дебати, де учні оцінюють достовірність джерел та оцінюють свої навчальні результати.

Використання автентичних медіаматеріалів сприяє підвищенню мотивації до вивчення англійської мови, оскільки теми є близькими до реального життя; розвитку мовленнєвої та соціокультурної компетентностей; формуванню умінь критично оцінювати інформацію; вихованню медіаграмотного споживача контенту; удосконаленню цифрових навичок та міжкультурної комунікації.

Таким чином, автентичні медіаматеріали є ефективним засобом інтеграції мовної, медіа- та інформаційної освіти. Їхнє систематичне використання на уроках англійської мови забезпечує розвиток у старшокласників умінь орієнтуватися у сучасному медіапросторі, робити усвідомлений вибір та використовувати медіа з навчальною та соціальною метою.

Старшокласник, який працює з іншомовним медіаконтентом (відео, подкастами, статтями, блогами, соціальними мережами тощо), має володіти комплексом мовних, когнітивних, інформаційних та критичних умінь, які забезпечують ефективне сприйняття, аналіз і використання такого контенту. На основі матеріалів Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти України (постанова КМУ №898 від 30.09.2020), Концепції впровадження медіаосвіти в Україні та наукових досліджень українських і зарубіжних учених нами виокремлено наступні групи умінь

## **1. Мовні уміння**

### **Рецептивні уміння (аудіювання, читання):**

розуміти основний зміст і деталі автентичних аудіо- та відеоматеріалів;  
розпізнавати мовні кліше, ідіоми, розмовні вирази, притаманні носіям мови;  
здогадуватися про значення незнайомих слів із контексту.

### **Продуктивні уміння (говоріння, письмо):**

коментувати, оцінювати, узагальнювати зміст медіатекстів;  
висловлювати власну думку, аргументовано відстоювати позицію;  
створювати власний медіаконтент (пости, подкасти, короткі відео, презентації англійською мовою).

## **2. Критично-аналітичні уміння**

аналізувати достовірність джерел інформації та виявляти фейки;  
відрізняти факти від суджень або маніпуляцій;  
розпізнавати позицію автора, підтекст, ідеологічні чи культурні упередження;  
робити висновки, ґрунтуючись на перевірених джерелах;  
порівнювати відображення однієї теми у ЗМІ різних країн чи культур.

## **3. Інформаційно-медійні уміння**

знаходити необхідну інформацію в англomовних джерелах (пошукові запити, фільтри, ключові слова);  
ефективно працювати з різними форматами (текст, зображення, відео, інфографіка);  
використовувати цифрові інструменти для аналізу та обробки контенту (онлайн-словники, субтитри, перекладачі, AI-засоби);  
дотримуватися етики комунікації в медіапросторі (цитування, авторське право, нетикет).

## **4. Міжкультурні та соціальні уміння**

розуміти культурні реалії, символи, гумор, соціальні норми, притаманні країні мови, яку вивчають;  
виявляти толерантність і повагу до різних точок зору;  
співвідносити іншомовний медіаконтент із власним культурним досвідом;

брати участь у міжкультурному онлайн-спілкуванні (коментарі, форуми, дискусії, міжнародні проєкти).

### **5. Рефлексивно-оцінювальні уміння**

оцінювати власний рівень розуміння контенту;

планувати власну траєкторію медіаосвіти;

формулювати висновки про вплив медіа на особистість і суспільство;

критично осмислювати власну інформаційну поведінку.

## **2.2. Інтерактивні технології та цифрові інструменти розвитку медіакомпетентності учнів старшої школи**

У сучасному освітньому просторі інтерактивні технології стають необхідною умовою формування медіакомпетентності старшокласників, оскільки вони створюють середовище активної взаємодії, критичного мислення й творчої діяльності. Медіакомпетентність, за визначенням Д. Бакінгема [38], є здатністю аналізувати, оцінювати та створювати медіатексти, усвідомлюючи їхній зміст, контекст та вплив на суспільство. Вона передбачає розвиток навичок критичного сприйняття інформації, цифрової грамотності та етичної поведінки у медіапросторі.

Як підкреслює Р. Гоббс, ефективне формування медіакомпетентності можливе лише через активну участь учнів у навчальному процесі, що забезпечується саме інтерактивними технологіями. Вони створюють ситуації співпраці, дискусії, проблемного навчання та спільного пошуку рішень, де учні навчаються критично аналізувати медіаконтент, порівнювати джерела, виявляти маніпуляції та створювати власні продукти [42].

Серед найбільш ефективних інтерактивних технологій виділяють проєктні методи, дебати, рольові ігри, вебквести, дискусійні платформи та цифрове сторітелінг (digital storytelling).

За даними С. Лівінгстон, участь учнів у проєктних формах навчання, пов'язаних із дослідженням цифрового середовища, сприяє розвитку інформаційної культури та соціальної відповідальності у споживанні медіа [47].

*Метод проєктів* дозволяє учням досліджувати актуальні інформаційні проблеми, створювати мультимедійні презентації, відео чи подкасти англійською мовою, що розвиває не лише мовленнєву, а й медійну грамотність [37]. Проєктна діяльність стимулює самостійний пошук і перевірку інформації, роботу з автентичними джерелами, формує відповідальне ставлення до створення медіаконтенту.

*Рольові ігри та дебати* як інтерактивні технології формують уміння аргументовано висловлювати власну позицію, аналізувати різні погляди на події, що представлені у ЗМІ. На думку О. Пометун і Л. Пироженко інтерактивне навчання сприяє «діалогічній взаємодії» між учнями, коли знання не передаються в готовому вигляді, а конструюються у процесі співпраці. Це особливо важливо під час аналізу медіаповідомлень, реклами чи соціальних роликів англійською мовою [28].

Ефективною технологією для розвитку медіакомпетентності є *вебквест* — форма інтерактивного навчання, що інтегрує пошук, аналіз і творче використання Інтернет-ресурсів. Як зазначає Т. Полонська, вебквести мотивують учнів до самостійного пошуку, сприяють розвитку критичного мислення та формують навички медіааналізу й самоосвіти [26]. Вебквести з тем «Media and Society» чи «Fake News in Social Media» дають можливість учням досліджувати різні точки зору, оцінювати достовірність джерел і створювати власні рекомендації для відповідального споживання інформації.

Ще одним ефективним засобом є *цифрове сторітелінг* — створення мультимедійних історій, у яких поєднано текст, аудіо, відео та зображення. За спостереженнями В. Robin технологія digital storytelling не лише підвищує мотивацію учнів, а й розвиває критичне осмислення структури й впливу медіаповідомлень. Учні навчаються оцінювати, як візуальні й звукові засоби формують сприйняття інформації, і таким чином оволодівають основами медіа продукування [52].

Крім того, у практиці навчання англійської мови важливу роль відіграють *онлайн-дискусійні платформи* (Padlet, Mentimeter, Google Classroom), які

дозволяють організовувати обговорення медіатекстів, аналіз рекламних або новинних повідомлень, обмін думками між учнями. Такі інтерактивні інструменти створюють умови для співпраці, розвивають навички аргументації та інформаційної етики [45].

Інтерактивні технології у процесі навчання англійської мови виконують подвійне завдання: з одного боку, вони підвищують пізнавальну активність і мотивацію учнів, а з іншого — формують базові компоненти медіакомпетентності: критичне мислення, комунікативну культуру, уміння працювати з різними типами медіа та створювати власний контент. Як зазначає Р. Гоббс, сучасна школа має не лише навчати споживати інформацію, а й готувати учнів до активної участі в медійному суспільстві — як свідомих, творчих і відповідальних користувачів[42].

Однією з ефективних інтерактивних технологій, що сприяє розвитку медіакомпетентності учнів, є *кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій)*. Його сутність полягає в аналізі реальних або змодельованих проблемних ситуацій, які вимагають від учнів критичного мислення, співпраці, оцінювання інформації з різних джерел і вироблення аргументованих рішень.

Як зазначає І. Єрмаков, кейс-технологія «забезпечує формування здатності учнів застосовувати знання у практичних обставинах, критично мислити, порівнювати позиції та знаходити оптимальні шляхи вирішення проблем» [15]. Ці характеристики повністю узгоджуються з компонентами медіакомпетентності, визначеними Р. Гоббс — доступ, аналіз, оцінка, створення і рефлексія щодо медіа повідомлень [43].

Використання кейс-методу на уроках англійської мови може базуватись на реальних медіаситуаціях: наприклад, аналіз фейкових новин, соціальних кампаній, рекламних роликів або публікацій у соціальних мережах. Учні пропонується кейс — опис ситуації з кількома варіантами дій або з конфліктом інтересів (вплив реклами на підлітків). Завдання полягає у критичному аналізі джерел, визначенні мети медіатексту, його цільової аудиторії, авторської позиції та соціального ефекту.

На думку Д. Бакінгема, медіаосвіта має навчати «читати» і «писати» медіа — тобто аналізувати зміст і створювати власні тексти з урахуванням етичних, естетичних та ідеологічних аспектів [38]. Саме кейс-метод дозволяє реалізувати цей принцип через поєднання аналізу і практичного створення навчального продукту. Після обговорення учні можуть запропонувати власну стратегію реагування, створити інформаційне повідомлення або альтернативний сюжет англійською мовою.

Як підкреслює Т. Полонська, робота з кейсами в медіаосвіті сприяє розвитку інформаційної та комунікативної грамотності, формує навички відбору достовірних джерел, етичної аргументації та соціальної відповідальності у цифровому середовищі. Крім того, кейс-метод стимулює рефлексію, оскільки учні мають не лише знайти рішення, а й обґрунтувати власну позицію, порівняти її з альтернативними поглядами [27].

У контексті навчання англійської мови, кейси можуть бути побудовані на мультимедійних матеріалах — відео, статтях, постах у соціальних мережах, рекламних оголошеннях. Учні аналізують зміст, мовні особливості, візуальні коди та прагматику повідомлення, виконуючи завдання на розвиток критичного мислення й мовної компетентності одночасно [45].

Таким чином, кейс-метод є універсальною інтерактивною технологією, що інтегрує аналітичну, комунікативну, соціокультурну та цифрову діяльність учнів. Його використання сприяє не лише формуванню мовних умінь, але й розвитку ключових складників медіакомпетентності:

- уміння аналізувати й оцінювати медіатексти;
- здатності визначати мету та вплив інформаційних повідомлень;
- етичного ставлення до створення та поширення контенту;
- відповідальної участі у цифровому середовищі.

Як зазначає Р. Гоббс, розвиток медіакомпетентності відбувається найефективніше тоді, коли навчання набуває «соціально значущого контексту»

[43] Кейс-метод забезпечує цей зв'язок між навчанням і реальними проблемами сучасного інформаційного світу.

Формування медіакомпетентності учнів передбачає розвиток умінь відбирати достовірні джерела інформації, аналізувати зміст і контекст медіатекстів, рефлексувати над їхнім впливом і обговорювати результати у співпраці з іншими. Ці компоненти, за моделлю Р. Гоббс, складають основу медіаосвіти, що інтегрує когнітивний, комунікативний та етичний виміри навчання [43].

Для формування зазначених умінь найефективнішими вважаються інтерактивні та дослідницькі технології навчання. У цьому дослідженні ми будемо опиратися на кейс технологію, веб квести, дискусії та дебати, метод критичного читання текстів.

Кейс-технологія є дієвим інструментом навчання аналізу і рефлексії медіа. Учні працюють із реальними або змодельованими інформаційними ситуаціями: фейковими новинами, суперечливими рекламами. Вони мають визначити джерела, мету, упередження та наслідки медіаповідомлення. Як зазначає Д. Бакінгем, розгляд медіакейсів допомагає учням розуміти механізми впливу медіа та розвиває критичну дистанцію до інформаційних потоків. Кейс-метод також стимулює рефлексію, коли учні обґрунтовують власну позицію та порівнюють її з альтернативними точками зору [38].

Вебквести сприяють навчанню відбору інформації, адже завдання вимагають знайти, проаналізувати й систематизувати дані з різних онлайн-джерел. За Т. Полонською, вебквести забезпечують розвиток інформаційно-аналітичних навичок і формують уміння оцінювати достовірність ресурсів, відрізняти факти від суджень. Під час виконання квесту учні не лише шукають відомості, а й створюють підсумковий продукт (постер, відео, презентацію), що сприяє рефлексії та практичному застосуванню медіа аналізу [26].

Обговорення медіа через дебати, дискусії або рольові ігри є ключовими технологіями для розвитку критичного мислення та комунікативної рефлексії. Як підкреслює О. Пометун, технології діалогічного навчання забезпечують

активне осмислення інформації, розвиток аргументаційних умінь і повагу до альтернативних поглядів[28].

Критичне читання формує здатність бачити ідеологічні та комерційні впливи медіа, що є ключовим аспектом рефлексії. У практиці навчання англійської мови метод реалізується через аналіз новин, статей, реклам або постів з наступним обговоренням і письмовою рефлексією англійською мовою.

Ефективними технологіями для розвитку навичок відбору, аналізу, рефлексії та обговорення медіа є ті, що забезпечують:

- активну пізнавальну діяльність (вебквести, кейси);
- соціальну взаємодію та комунікацію (дебати, дискусії, онлайн-платформи);
- практичну орієнтацію на реальні медіаситуації.

Як підсумовує Р. Гоббс, навчання медіакомпетентності має бути не лише когнітивним, а й трансформаційним процесом, у якому учні не просто отримують знання, а переосмислюють власну позицію в інформаційному суспільстві [42].

Згідно з підходом Р. Гоббс, формування медіаграмотності має охоплювати п'ять ключових компонентів: *доступ, аналіз, оцінка, створення, рефлексія*. Кожен із них може бути підтриманий відповідними цифровими інструментами, які стимулюють пізнавальну активність і критичне мислення [42].

Для розвитку навичок *пошуку й перевірки достовірності інформації* ефективними є сервіси:

- Google Fact Check Explorer, Snopes, Reuters Fact Check — допомагають аналізувати правдивість новин та ідентифікувати маніпуляції;
- NewsGuard **або** Media Bias/Fact Check — оцінюють надійність джерел;
- Feedly чи Flipboard — платформи для персоналізованого збору новин, де учні вчаться порівнювати інформацію з різних джерел.

Як зазначає Д. Бакінгем, уміння критично ставитися до джерел інформації — центральна компетенція сучасної освіти, адже учні мають навчитися «читати» медіа так само уважно, як і літературні тексти [38].

Для розвитку *навичок критичного читання й інтерпретації змісту* можна використовувати:

- Edpuzzle, PlayPosit — інтерактивні відеоплатформи, де вчитель додає запитання й коментарі до відео, стимулюючи аналітичне мислення;
- Canva, ThingLink — допомагають розбирати структуру зображень і відео, виділяти маніпулятивні елементи;
- Padlet, Miro, Google Jamboard — застосовуються для колективного аналізу текстів, візуальних чи мультимедійних матеріалів.

Як підкреслює Н. Jenkins, участь у спільних онлайн-обговореннях підсилює культуру співпраці, що є важливою складовою медіа компетентності [45].

Навички *продуктивного використання медіа* формуються через практику створення власних повідомлень:

- Canva, Adobe Express, Piktochart — для створення інфографіки, постерів, рекламних чи просвітницьких кампаній;
- WeVideo, Kapwing, Clipchamp — для створення коротких відео або соціальних роликів;
- Anchor або Spotify for Podcasters — для запису подкастів англійською мовою;
- Blogger, WordPress, Wakelet — платформи для ведення учнівських блогів, де учні можуть публікувати власні блоги.

Важливо, щоб учні могли осмислювати власний досвід і обмінюватися думками:

- Google Classroom **або** Microsoft Teams — для створення онлайн-дискусій і зворотного зв'язку;

- Padlet, Flip/Flipgrid) — для відеорефлексій і коротких коментарів;
- Mentimeter, AnswerGarden, Kahoot! — для проведення інтерактивних опитувань та аналізу ставлення учнів до певних медіа-ситуацій.

За спостереженнями Т. Андрєєвої саме такі інструменти створюють «цифрове середовище діалогу», де формується не лише критичне, а й етичне ставлення до медіа [1].

Найефективнішими є інтегровані моделі, де цифрові інструменти поєднуються у єдиний навчальний сценарій: наприклад, аналіз новини через Edpuzzle, перевірка фактів у Fact Check Explorer, створення альтернативного сюжету в Canva, а потім обговорення у Padlet або Flip. Такий підхід забезпечує взаємозв'язок між етапами *аналізу, створення й рефлексії*, що є основою медіа компетентності [42].

### **2.3. Система вправ та завдань для формування медіакомпетентності учнів старшої школи**

З метою формування медіа компетентності учнів 11 класу на уроках англійської мови нами було запропоновано опрацювати тему *The Power and Impact of Media in Our Lives*, використовуючи підготовчі вправи, кейс технологію, веб квест та дискусію. Для цього розроблено систему наступних завдань.

Мета підготовчих вправ полягає в тому, щоб підготувати учнів до основної діяльності на уроці, сформувати необхідні знання, навички та мовний запас для ефективного виконання завдань вебквесту, дискусії або критичного аналізу текстів.

Основні цілі підготовчих вправ полягають в активізації попередніх знань, формуванні лексичних навичок, засвоєнні ключових термінів і фраз, що дозволить учням ефективно аналізувати тексти та брати участь у дискусіях,

розвитку навичок прогнозування і передбачення. Підготовчі вправи забезпечують учнів інформацією, навичками та структурами, необхідними для вебквесту, дискусії або критичного читання. Наведемо ряд підготовчих вправ до теми *The Power and Impact of Media in Our Lives*.

### 1. Activating Prior Knowledge

**Task:** In pairs or small groups, discuss the questions below and write your answers.

1. Which media do you use every day?

**Answer:** \_\_\_\_\_

2. How do social media, news, or advertisements influence your thoughts or decisions?

**Answer:** \_\_\_\_\_

3. List media platforms and content types you use:

**Answer:** \_\_\_\_\_

### 2. Key Vocabulary Practice

**Task:** Match the English words with their Ukrainian equivalents and write one example sentence for each.

| English        | Ukrainian        | Example Sentence |
|----------------|------------------|------------------|
| media literacy | медіаграмотність | _____            |
| bias           | упередження      | _____            |
| fake news      | фейкові новини   | _____            |
| influence      | вплив            | _____            |
| advertisement  | / реклама        | / _____          |
| propaganda     | пропаганда       | _____            |
| reliability    | надійність       | _____            |

### 3. Predicting Content

**Task:** Read these titles and make predictions.

1. “Social Media and Teenagers: Benefits and Risks”

Main topic: \_\_\_\_\_

Key points: \_\_\_\_\_

Author's purpose: \_\_\_\_\_

## 2. "How Fake News Spreads Online"

Main topic: \_\_\_\_\_

Key points: \_\_\_\_\_

Author's purpose: \_\_\_\_\_

## 4. Media Scanning / Preview

**Task:** Look at the following short excerpts. Identify the type of message, tone, and target audience.

| Excerpt | Type of message | Tone | Target audience |
|---------|-----------------|------|-----------------|
|---------|-----------------|------|-----------------|

## 5. Critical Thinking Preparation

**Task:** Answer the questions below.

1. How can you tell if information is reliable?

**Answer:** \_\_\_\_\_

2. What are the signs of manipulation or bias in a text?

**Answer:** \_\_\_\_\_

3. Identify one fact and one opinion from a short media excerpt:

Fact: \_\_\_\_\_

Opinion: \_\_\_\_\_

## 6. Discussion Preparation

**Task:** Write short notes on your ideas about media influence. Use these phrases:

In my opinion... \_\_\_\_\_

I think that... \_\_\_\_\_

I see your point, but... \_\_\_\_\_

From my perspective... \_\_\_\_\_

**Робота з кейсом** "The Power and Impact of Media in Our Lives" має потужний навчальний потенціал. Вона розвиває як мовну, так і медіакомпетентнісну грамотність старшокласників.

Назва кейсу: *The Viral Post*

*Case Situation (to read or watch).* A popular social media post claims that "Using smartphones for more than three hours a day causes serious brain damage in

*teenagers.”*

The post includes a shocking photo of a brain scan and has over 50,000 shares. Many students at your school are talking about it and some parents want to ban smartphones in class.

You are to investigate this media message and decide:

*Is this information reliable?*

*What are its possible consequences for readers?*

### **Task 1: Source Investigation**

**Goal:** Find and assess the original sources behind the post.

#### **Instructions:**

1. Use at least two online fact-checking tools (e.g. *Google Fact Check Explorer*, *Snopes*, *Reuters Fact Check*) to verify whether this information is true.
2. Search for scientific or journalistic articles that discuss the effect of smartphones on the brain.
3. Complete the table below:

| Source | Type (news, blog, study) | Reliable? (Yes/No) | Why? | Why not? |
|--------|--------------------------|--------------------|------|----------|
|        |                          |                    |      |          |

Pay attention to the following:

Who published the material?

When was it written?

Does it provide evidence or just opinions?

### **Task 2: Identify Purpose and Bias**

**Goal:** Analyze what the author wanted to achieve and what biases are visible. Look for emotionally loaded words, stereotypes, or missing viewpoints.

#### **Answer the questions:**

1. What is the main purpose of this message?  
To inform? To entertain? To shock? To persuade?
2. Who is the target audience?
3. What emotional techniques or images are used?

4. Can you find any bias (e.g. exaggeration, one-sided view, fear appeal)?
5. Who might benefit if people believe this message?

### **Task 3: Discuss Consequences**

**Goal:** Reflect on the possible impact of this message on individuals and society.

#### **Group Discussion Prompts:**

- How might this message influence people's opinions or behavior?
- What could happen if the information is false?
- How does sharing such a post affect trust in media?
- What responsibility do users have before reposting?

Students discuss in small groups and summarize in 3–4 sentences: *“We believe this message could lead to...”*

### **Task 4: Reflect and Report**

**Goal:** Present findings and reflect on learning.

1. Prepare a short group presentation (2–3 minutes) titled *“Can We Trust Viral Media?”*
2. Include:
  - 2 verified facts;
  - 1 example of bias or manipulation;
  - 1 possible consequence;
  - 1 personal recommendation on how to stay media smart.
3. Use Canva or Google Slides to illustrate your findings.

На основі цього кейсу учні вчаться шукати та перевіряти достовірні джерела інформації, користуючись Google Fact Check, Snopes, Reuters Fact Check, ідентифікувати мету, цільову аудиторію та позицію автора, що формує навички *критичного читання медіа текстів*, виявляти упередження, маніпулятивні техніки, емоційні впливи та усвідомлювати соціальні наслідки поширення шейків, власну відповідальність за обмін інформацією.

Як зазначає Р. Гоббс, здатність «аналізувати, оцінювати й створювати повідомлення у різних формах» є ключовою ознакою медіакомпетентності. Саме ці вміння відпрацьовуються через кейс [43].

Кейс-метод стимулює когнітивну активність і критичну оцінку інформації. Учні порівнюють різні джерела, аргументують свою позицію фактами та роблять висновки.

Робота з кейсом інтегрує мовну практику у реальний контекст, сприяючи розвитку: дискусійних умінь, навичок аргументації.

Кейс навчає відповідальному ставленню до інформації. Учні усвідомлюють, як їхні дії в онлайн-просторі впливають на інших та розвивають уміння перевіряти факти. Під час виконання кейсу учні: працюють у групах, розподіляють ролі (аналітик, дослідник, доповідач), приймають рішення та вчаться презентувати результати у цифровій формі (Canva, Google Slides). Такі завдання формують *soft skills* — комунікацію, командну роботу, самостійність, ініціативність.

Учні оцінюють, як змінилося їхнє ставлення до інформації, що вони навчилися розрізняти.

## **WebQuest: The Power and Impact of Media in Our Lives**

### **Situation**

We live in a world surrounded by media — social networks, online news, podcasts, videos, and advertisements. Every day we receive hundreds of messages that influence how we think, feel, and act. But how do we know which information is true? How can we recognize bias and manipulation?

Your mission in this WebQuest is to become *Media Detectives* — explore, analyze, and evaluate how media messages shape our reality.

Your task is to work in groups and :

1. Search for and collect online materials (articles, videos, social media posts) that discuss the *impact of media* on people's lives.
2. Analyze these materials for reliability, bias, and purpose.
3. Organize and systematize the information into clear categories.

4. Create a digital presentation or infographic that shows your conclusions about *how media influence our opinions and behavior*.

### **Task 1. Explore and Collect**

Use the following resources (or your own trusted ones) to find 3–5 media examples related to your topic. Suggested sites:

- BBC News – Media Literacy Section
- Reuters Fact Check
- [Snopes](#)
- [Media Bias/Fact Check](#)
- [Common Sense Media](#)

**Task 2.** Collect links and make short notes:

Who created the message?

When, what does it say?

Why might it be important?

### **Task 3: Analyze**

Use these guiding questions:

1. Who created the message and what is its main purpose?
2. Who is the target audience?
3. What techniques are used to attract attention (images, emotions, words)?
4. Does the message include facts or opinions?
5. What possible biases or manipulations can you detect?
6. How credible is the source? (Check date, author, references.)

Fill in your *Media Analysis Table*:

| Media Source | Type | Purpose | Bias or Manipulation | Reliability |
|--------------|------|---------|----------------------|-------------|
|              |      |         |                      |             |

### **Task 4: Systematize Your Findings**

1. Group the messages into categories:
  - “Positive Impact”,
  - “Negative Impact”,
  - “Fake/Manipulative”,

“Educational”

2. Use a mind map (Canva, Miro) to visualize your data.
3. Decide what general trends or patterns you can see.

Example: “Most social media posts use emotional language to influence readers.”

### Task 5: Create and Present

Prepare a digital presentation or infographic (Canva, Google Slides) with the following:

- 3 key findings about media influence;
- examples with links or screenshots;
- one “Fake vs. Real” comparison;
- your group’s recommendations for being media-smart.

Present your results to the class in 3–5 minutes.

**Таблиця 4**

### Критерії оцінювання

#### Evaluation Criteria

| Criteria                    | Excellent (5)                            | Good (4)          | Satisfactory (3)   |
|-----------------------------|------------------------------------------|-------------------|--------------------|
| Information Search          | Reliable and diverse sources             | Mostly reliable   | Limited or unclear |
| Critical Analysis           | Deep, evidence-based evaluation          | Some analysis     | Surface-level      |
| Organization                | Clear, logical categories                | Minor issues      | Disorganized       |
| Creativity and Presentation | Engaging and original                    | Clear and correct | Minimal effort     |
| English Usage               | Fluent, accurate, appropriate vocabulary | Minor errors      | Frequent errors    |

### Task 6. Individual Task

Write a short reflection (100–120 words):

What did you learn about how media influence people?

How can you protect yourself from misinformation online?

Вебквест спрямований на розвиток в учнів медіакомпетентності, критичного мислення та навичок роботи з англomовними джерелами. Під час виконання

завдань учні вчаться шукати, відбирати та перевіряти достовірність інформації з онлайн-джерел англійською мовою, аналізувати медіаповідомлення, визначати їхню мету, цільову аудиторію, упередження та маніпуляції, систематизувати та узагальнювати інформацію, створювати візуальні схеми або інфографіку, аргументовано висловлювати власні висновки англійською мовою, обговорювати результати в групі та усвідомлювати соціальні, етичні та психологічні наслідки медіавпливу, формувати відповідальне ставлення до інформації.

### **Discussion Task: The Power and Impact of Media**

Дискусія спрямована на розвиток в учнів критичного мислення, медіакомпетентності та навичок усного мовлення англійською мовою. Під час обговорення учні вчаться аналізувати медіаінформацію — визначати мету повідомлень, упередження та маніпуляції, критично оцінювати вплив медіа на думки, поведінку та цінності людей, аргументовано висловлювати власну думку англійською мовою, використовуючи факти та приклади, слухати та поважати думки інших, будувати конструктивний діалог і дискусію, рефлексувати власну поведінку в медіапросторі, усвідомлювати етичні та соціальні наслідки поширення інформації.

#### **1. Preparation for Discussion**

1. Read short media texts or watch videos about the influence of social networks, fake news, or advertising on teenagers.
2. Take brief notes:
  - What is the purpose of the message?
  - Are there any biases or manipulations?
  - What could be the possible consequences for people?

#### **2. Discussion Questions**

1. How much do media influence our opinions and behavior?
2. Are social media platforms more harmful or useful for teenagers? Why?
3. Should schools teach media literacy as a separate subject?

4. How can we distinguish between reliable and fake news online?
5. Is it ethical to share sensational or emotional content without checking facts?
6. Do influencers have a responsibility to their audience?
7. How can media affect self-esteem and mental health?

### 3. Roles

**Moderator:** guides the discussion, asks follow-up questions;

**Participants:** express opinions and support ideas with evidence;

**Reporter:** summarizes key points and presents conclusions.

### 4. Discussion Rules

1. Listen carefully to others before responding.
2. Support your opinion with examples or facts.
3. Respect different points of view.
4. Use English phrases for agreeing/disagreeing:

*I agree because... / I see your point, but... / On the other hand... / From my perspective...*

5. Write a short group statement summarizing your position on media influence,  
For example:

We believe social media has more positive/negative impact on teenagers  
because...

6. Share it with the class or post it on Padlet / Flip for an online discussion.

Мета методу критичного читання (Critical Reading / Critical Literacy) полягає у тому, щоб навчити учнів усвідомлено та свідомо працювати з текстами і медіаповідомленнями, а не сприймати їх пасивно. Його структура включає кілька етапів. *Дотекстовий етап (pre-reading)* спрямований на підготовку учнів до сприйняття тексту: активізуються попередні знання, прогнозується тема, визначається можливе призначення повідомлення та його цільова аудиторія. *Під час читання (while-reading)* учні виділяють головну ідею, факти та аргументи, помічають емоційні та маніпулятивні прийоми, оцінюють достовірність джерел і помітки автора. *Післятекстовий (post-reading / reflection)* передбачає аналіз наслідків тексту для аудиторії, обговорення

соціальних та етичних аспектів, порівняння різних джерел на одну тему, формулювання власних висновків та підготовку критичних записів або рефлексивних текстів. Додатково цей метод передбачає творчі завдання, такі як написання власного медіаповідомлення або блогу з урахуванням принципів критичності та об'єктивності. Усі ці етапи разом формують критичне мислення, медіакомпетентність та навички аналізу інформації, що дозволяє учням не лише розуміти зміст тексту, а й оцінювати його вплив і використання у реальному житті.

### **The Power and Impact of Media in Our Lives**

Today media plays an important role in the life of every person. We read the news online, watch videos on social networks, listen to podcasts, and share information with our friends. Media helps us learn about the world quickly and easily.

One of the main advantages of media is that we can get information anytime. If something happens in another country, we can know about it in a few minutes. Media also helps us study, find new ideas, and communicate with people who live far away. However, media can also influence us in negative ways. Sometimes the information we see is not true. Fake news, edited photos, and emotional headlines can confuse people. Some media try to change our opinions or make us buy things we do not really need.

That is why it is important to think critically when we use media. We should check information, compare different sources, and ask questions. We should also control the time we spend online because too much media can make us tired and stressed.

In conclusion, media has great power. It can educate, inform, and inspire us, but it can also mislead us. The best way to use media is to stay curious, responsible, and careful.

### **Pre-Reading Activities**

#### **1. Brainstorming (Think–Pair–Share)**

Look at the word “**media**”. What ideas come to your mind when you see this word?

Think for 1 minute.

Share with a partner.

Present 3–4 main ideas to the class.

## 2. Vocabulary Prediction

Below you see several words from the text.

Try to guess what they might mean and how they could be connected to the topic:

influence

social networks

information flow

advertising

fake news

Discuss with a partner: *What do you think the text will be about?*

## 3. Photo/Visual Prompt

The students are shown 3 images (smartphone, newspaper, advertisement).

Answer the questions:

What do these images have in common?

How are they connected to your everyday life?

## II. While-Reading Activities

### 1. Skimming Task (General Understanding)

Read the text quickly (1–2 minutes).

Choose the best title:

- A. Why People Love Social Media
- B. The Power and Impact of Media in Our Lives
- C. How to Stop Using the Internet

### 2. Matching Task

Match the ideas with the correct paragraph:

- 1. Media can change how we think and behave.
- 2. Media helps us communicate and learn.
- 3. We need to be careful and check information.

### 3. True / False Statements

Read the text again and decide if the sentences are *True* or *False*:

- 1. Media only entertains people and has no educational value.

2. Social networks help people stay connected.
3. Advertisements can affect our decisions.
4. Fake news is never dangerous.
5. It is important to check where the information comes from.

#### **4. Choose the Correct Answer**

According to the text, media influences people because:

- A. People read too much.
- B. Media is colorful and interesting.
- C. Media shapes our opinions, emotions, and choices.

#### **5. Vocabulary in Context**

Find words in the text that mean:

1. to have an effect on something (\_\_\_)
2. people who use the Internet and social networks (\_\_\_)
3. information that is not true (\_\_\_)
4. ways of communicating (\_\_\_)

### **III. Post-Reading Activities**

#### **1. Critical Thinking Discussion**

Answer the questions:

1. Why is it important to check information online?
2. How can media influence teenagers the most?
3. Is media influence always negative? Give examples.

#### **2. Problem-Solving Task**

Imagine that your friend shared a piece of fake news on social media.

What steps would you take to check if it's true or not?

Write 4–5 steps.

#### **3. Writing Task (B1 level)**

Write a short paragraph (70–90 words) on the topic: “How media affects my everyday life”

Include:

one positive effect

one negative effect

your personal conclusion

#### **4. Creative Task**

Design a short poster titled: “Be Smart with Media!”

Include 3 tips on how to stay safe and informed online.

### **2.4. Експериментальна перевірка ефективності запропонованих вправ та завдань для формування медіа компетентності учнів старшої школи**

Експериментальна робота була спрямована на перевірку ефективності розробленої системи вправ та завдань для формування медіакомпетентності учнів старшої школи у процесі вивчення англійської мови. Основна увага приділялася визначенню динаміки розвитку таких компонентів медіакомпетентності, як критичне мислення, уміння аналізувати інформаційні джерела, створювати власний медіаконтент, застосовувати цифрові інструменти та робити усвідомлений вибір інформації.

Гіпотеза експерименту полягає в тому, що формування медіакомпетентності учнів буде значно ефективнішим за умови:

- інтеграції цілеспрямованої системи вправ у навчальний процес;
- використання автентичних англомовних джерел;
- залучення учнів до творчої та дослідницької діяльності;
- застосування цифрових інструментів та інтерактивних платформ.

Завдання експерименту:

1. Визначити початковий рівень медіакомпетентності учнів.
2. Реалізувати систему вправ у навчальному процесі експериментальної групи.
3. Провести контрольний зріз та порівняти динаміку результатів.

Експеримент проводився на базі закладу загальної середньої освіти й охоплював 52 учні 11-х класів, які були розділені на:

- експериментальну групу (ЕГ) – 12 учнів;
- контрольну групу (КГ) – 12 учнів.

Тривалість експерименту — 4 тижні.

Експеримент складався з трьох основних етапів:

### **1. Констатувальний етап**

Мета — визначити початковий рівень сформованості медіакомпетентності учнів.

Методи діагностики:

- анкетування щодо медіаграмотності,
- тест на розпізнавання маніпуляцій,
- завдання з аналізу медіатекстів,
- перевірку цифрової компетентності.

**Таблиця 5**

#### **Початкові рівні медіакомпетентності ЕГ та КГ (%)**

| <b>Рівень</b> | <b>ЕГ</b> | <b>КГ</b> |
|---------------|-----------|-----------|
| Високий       | 12%       | 10%       |
| Достатній     | 38%       | 36%       |
| Середній      | 42%       | 46%       |
| Низький       | 8%        | 8%        |

### **2. Формувальний етап**

Мета формувального етапу — перевірити ефективність запропонованих вправ та завдань, методичних прийомів.

Упродовж 12 тижнів навчання в експериментальну групу було інтегровано систему вправ трьох типів:

#### **1. Підготовчі вправи**

- активізація фонових знань до теми;

- перевірка рівня володіння лексичним матеріалом до теми;
- відповіді на проблемні запитання та їх обговорення.

## **2. Робота з кейсом**

- підбір джерел та їх оцінювання;
- визначення цілей кейсу;
- обговорення етапів опрацювання кейсу;
- презентація результатів з використанням цифрових технологій.

## **3. WebQuesr**

- аналіз та оцінювання повідомлень;
- пошук інформації до теми;
- ведення записів;
- аналіз, систематизація отриманої інформації;
- робота з платформами (Canva, Miro);
- презентація.

## **4. Критичне читання**

- завдання до текстового етапу;
- завдання текстового етапу;
- завдання після текстового етапу.

У контрольній групі заняття відбувалися за стандартною програмою без спеціальних медійних завдань.

## **3. Контрольно-підсумковий етап**

Мета — визначити динаміку змін рівня медіакомпетентності після впровадження вправ та завдань.

Методи:

- повторна діагностика за методиками констатувального етапу;
- експертна оцінка учнівських медіапроектів;

- самооцінювання та рефлексивні анкети.

Оцінювання здійснювалося за чотирма компонентами медіакомпетентності:

1. Критичне мислення та аналіз медіатексту
2. Робота з джерелами
3. Цифрова грамотність
4. Створення презентацій.

**Таблиця 6**

### **Критерії та рівні сформованості медіакомпетентності**

| <b>Рівень</b>     | <b>Опис</b>                                                                                                                                                              |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Високий</b>    | Самостійно аналізує й критично оцінює медіатексти; уміє перевіряти основні факти; створює якісний медіаконтент; послідовно використовує цифрові інструменти.             |
| <b>Достатній</b>  | Допускає незначні помилки при аналізі медіаматеріалів; уміє перевіряти основні факти; може створювати медіапродукт за зразком; володіє базовими цифровими інструментами. |
| <b>Середній</b>   | Аналізує інформацію частково; має труднощі з розпізнаванням маніпуляцій; створює медіаконтент з допомогою вчителя; недостатньо чітко шукає джерела.                      |
| <b>Низький</b>    | Не розрізняє фейкову/упереджену інформацію; не вміє працювати з джерелами; медіапродукт поверховий; цифрові навички мінімальні.                                          |
| <b>Результати</b> |                                                                                                                                                                          |

**Таблиця 7**

### **Оцінювальна рубрика для учнівських презентацій**

| <b>Критерій</b>                  | <b>Максимум балів</b> | <b>Показники</b>                               |
|----------------------------------|-----------------------|------------------------------------------------|
| Аналіз джерел                    | 10                    | авторитетність, достовірність, різноманітність |
| Структура та логіка повідомлення | 10                    | послідовність, аргументованість                |
| Креативність і дизайн            | 10                    | оригінальність, використання цифрових          |

| Критерій                             | Максимум балів | Показники                                                         |
|--------------------------------------|----------------|-------------------------------------------------------------------|
| Мовленнєва правильність (англ. мова) | 10             | інструментів<br>точність, лексичне багатство, відповідність жанру |
| Етичність і відповідальність         | 10             | баланс думок, уникнення маніпуляцій                               |
| Максимум: 50 балів.                  |                |                                                                   |
| Порівняльний аналіз показав:         |                |                                                                   |

Таблиця 8

## Рівні медіакомпетентності на контрольному етапі

| Рівень    | ЕГ  | КГ  |
|-----------|-----|-----|
| Високий   | 48% | 18% |
| Достатній | 35% | 40% |
| Середній  | 15% | 34% |
| Низький   | 2%  | 8%  |

У ході експерименту виявлено, що після впровадження системи вправ:

- частка учнів із високим рівнем у експериментальній групі зросла з 12% до 48% (+36%);
- кількість учнів із середнім та низьким рівнем зменшилася на 27%;
- рівень низької сформованості практично зник (2%).

У контрольній групі зміни мінімальні та зумовлені природним навчальним процесом.

Проведена експериментальна робота підтвердила ефективність запропонованої системи вправ та завдань. Її застосування сприяє розвитку основних компонентів медіакомпетентності учнів старшої школи, поглиблює їхнє критичне мислення, формує навички відповідального медіаспоживання та

здатність створювати власний інформаційний продукт англійською мовою. Вправи можуть бути рекомендовані для використання на уроках англійської мови та у позакласній діяльності.

## ВИСНОВОК

Формування медіакомпетентності учнів старшої школи на заняттях з англійської мови є важливим напрямом сучасної освіти, який забезпечує розвиток як мовних, так і соціокультурних компетентностей. У цьому дослідженні медіакомпетентність визначається як сукупність систематизованих знань про медіа, умінь користування ними, емоційно-ціннісного ставлення до медіа в цілому, що проявляється у готовності до вибору, використання, критичного аналізу, оцінювання, створення та передачі медіаінформації у різних видах, формах і жанрах, а також до аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі.

Дослідження показало, що медіакомпетентність включає такі компоненти, як когнітивний, операційно-практичний, комунікативний, критичне мислення, інформаційну культуру, уміння аналізувати та оцінювати медіаповідомлення, а також створювати власний медіаконтент. Сформовані комунікативні, когнітивні, навички критичного мислення дозволяють учням усвідомлено сприймати інформацію з різних джерел, формують здатність до критичної оцінки та рефлексії, що є необхідним у сучасному інформаційному середовищі.

Визначено основні чинники, які впливають на формування медіакомпетентності: педагогічні, психологічні, когнітивні, методичні та освітнє середовище, професійна компетентність учителя, використання інтерактивних технологій та англомовних джерел інформації. Зокрема, інтеграція вебквестів, кейс-методів, завдань критичного читання та інших інтерактивних технологій сприяє розвитку навичок пошуку, аналізу, систематизації та оцінки медіаінформації англійською мовою.

Підготовчі вправи, структуровані за етапами, дозволяють учням активізувати попередні знання, опановувати тематичну лексику, прогнозувати зміст медіаповідомлень, критично аналізувати інформацію та брати участь у дискусіях. Такий комплексний підхід забезпечує ефективне засвоєння матеріалу та сприяє формуванню умінь, необхідних для самостійної роботи з

медіа, усвідомленого сприйняття інформації та розвитку аналітичних і комунікативних навичок.

Практичне впровадження розроблених методичних підходів показало, що системна робота з медіакомпетентності підвищує мотивацію учнів, робить навчальний процес більш інтерактивним та сучасним, сприяє розвитку критичного мислення і здатності до самостійного аналізу інформації. Крім того, формування медіакомпетентності готує учнів до активної участі в інформаційному суспільстві, дозволяє безпечно та ефективно використовувати цифрові ресурси, аналізувати інформаційні потоки та приймати зважені рішення.

Отже, робота підтверджує, що розвиток медіакомпетентності на уроках англійської мови є необхідним компонентом сучасного освітнього процесу. Системне використання інтерактивних методів навчання, вебквестів, кейсів та завдань критичного читання створює умови для формування в учнів не тільки мовних, а й соціально-когнітивних навичок, які забезпечують підготовку до життя в умовах цифрового та медіапростору XXI століття.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєва, Т. (2021). Цифрові інструменти розвитку медіаграмотності учнів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 85(3), 45–53.
2. Бакум, З. П. (2013). Формування медіакомпетентності майбутнього вчителя-філолога. *Педагогічні науки*, 10, 3–9.
3. Бакум, З. П. (2021). Медіакомпетентність як складова професійної компетентності вчителя іноземної мови. *Педагогічні науки*, 93, 35–41.
4. Бакум, З. П., Корецька, І. В. (2020). Медіаосвітній підхід до викладання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, 2, 12–18.
5. Бакум, З. П., Корецька, І. В. (2021). Формування медіакомпетентності учнів у процесі навчання іноземної мови. *Молодь і ринок*, 5, 17–21.
6. Бігич, О. Б. (2021). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*. Київ: Ленвіт.
7. Биков, В. Ю., Жалдак, М. І., & Спірін, О. М. (2019). *Інформаційно-комунікаційна компетентність сучасного учня*. Київ: Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.
8. Бориско, Н. Ф. (2018). Формування комунікативної компетентності учнів у процесі вивчення англійської мови. *Іноземні мови*, 2, 3–8.
9. Волошенюк, О., Іванов, В., Чичерин, Л. (2012). *Медіаосвіта та медіаграмотність: навчально-методичний посібник*. Київ: Академія української преси.
10. Гаєва, Н. І. (2019). Медіаосвіта як складова частина сучасної шкільної освіти. *Педагогічний дискурс*, 26, 45–50.
11. Гуревич, Р. С., Жалдак, М. О. (2016). Медіакомпетентність особистості як чинник формування інформаційної культури. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 4(58), 22–31.
12. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (2020). Постанова Кабінету Міністрів України № 898. *Офіційний вісник України*, 82, 14–32.

- 13.Іванова, Л. М. (2010). Іншомовне медіатизоване спілкування як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності. *Іноземні мови*, 2, 93–97.
- 14.Ільченко, Т. І. (2020). Медіакомпетентність як складова професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 29(2), 112–118.
- 15.Єрмаков, І. (2015). *Метод кейсів у формуванні критичного мислення школярів*. Київ: Освіта
- 16.Конончук, Л. І. (2020). Формування медіакомпетентності учнів у процесі вивчення іноземної мови. *Іноземні мови в школах України*, 3, 12–18.
- 17.Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (2016). Рішення Колегії МОН № 2/2-19. Київ: МОН України.
- 18.Корецька, І. В. (2020). Медіакомпетентність учителя: зміст, структура, шляхи формування. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*, 3, 112–118.
- 19.Кравчук, Г. І., Ткачук, Т. В. (2021). Медіаосвітній компонент у навчанні англійської мови старшокласників. *Проблеми сучасного підручника*, 27, 95–104.
- 20.Масол, Л. М. (2021). Інтеграція медіаосвіти в освітній процес: теоретичні засади. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*, 64, 60–66.
- 21.Масол, Л. М. (2018). *Медіаосвіта та мистецтво: навчально-методичний посібник*. Київ: Літера ЛТД.
- 22.Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. (2021). *Оцінка медіаграмотності у Європі: презентація “EduMediaTest”*. Київ. <https://webportal.nrada.gov.ua/otsinka-mediagramotnosti-u-yevropi-prezentatsiya-edumediatest>
- 23.Новікова, Г. В. (2000). *Медіаосвіта: європейський досвід і українська практика*. Київ: Академія.
- 24.Пилипчук, Л. В. (2019). Медіаосвіта як чинник формування інформаційної культури школяра. *Молодь і ринок*, 6, 35–39.

- 25.Писаренко, Т. В. (2019). Медіаосвіта як засіб формування міжкультурної компетентності учнів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(89), 231–240.
- 26.Полонська, Т. (2020). Використання вебквестів у процесі формування медіакомпетентності учнів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 76(2), 59–67.
- 27.Полонська, Т. (2020). Використання кейс-технологій у формуванні медіакомпетентності учнів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 76(2), 59–67.
- 28.Пометун, О., & Пироженко, Л. (2004). *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання*. Київ: А.С.К.
- 29.Омельченко, О. Є. (2020). *Теоретико-методичні засади формування медіакомпетентності старшокласників у процесі навчання*. Кропивницький: Видавництво Ліра.
- 30.Онкович, Г. В. (2012). *Основи медіаосвіти та медіаграмотності*. Київ: Академія.
- 31.Савченко, О. Я. (2019). Медіаграмотність школярів як новий результат початкової освіти. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конференції*, 154–155.
- 32.Хлизова, Н. В. (2009). Медіаосвіта як спосіб формування медіакомпетентності учнів. *Педагогіка*, 6, 40–45.
- 33.Чернова, Т. С. (2021). Інтеграція медіаосвіти у процес вивчення іноземної мови. *Іноземні мови*, 2, 15–20.
- 34.Шарікова, А. В. (2008). Медіаосвіта: теоретичні підходи, досвід, перспективи. *Вісник МДУ. Серія: Педагогіка і психологія*, 2, 85–91.
- 35.Федорів, П. В., Лазарєв, М. І. (2017). Формування медіакомпетентності учнів у процесі навчання англійської мови. *Іноземні мови в школі*, 3, 21–26.

- 36.Ячменик, М. (2024). Вплив медіатурніру на рівень інфо медійної грамотності учнів. *Фізико-математична освіта*, 39(2), 68–74.  
<https://doi.org/10.31110/fmo2024.v39i2-09>
- 37.Anderson, L. W., Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- 38.Buckingham, D. (2003). *Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture*. Cambridge: Polity Press.
- 39.Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- 40.UNESCO. (2011). *Media and Information Literacy Curriculum for Teachers*. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971>
- 41.European Commission. (2022). *Digital Competence Framework for Citizens (DigComp 2.2)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- 42.Hobbs, R. (2010). *Digital and Media Literacy: Connecting Culture and Classroom*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- 43.Hobbs, R. (2011). *Exploring the roots of digital and media literacy through personal narrative*. Routledge.
- 44.Hockly, N., Dudeney, G., Peachey, N. (2013). *Digital literacies*. London: Pearson.
- 45.Jenkins, H., Clinton, K., Purushotma, R., Robison, A., Weigel, M. (2009). *Confronting the challenges of participatory culture: Media education for the 21st century*. MIT Press.
- 46.Kühn, B. (2015). Digital literacy and autonomy in language learning. In *Language Learning in the Digital Age* (pp. 45–60).
- 47.Livingstone, S. (2004). Media literacy and the challenge of new information and communication technologies. *The Communication Review*, 7(1), 3–14.

48. Livingstone, S. (2014). Developing social media literacy: How children learn to interpret risky opportunities on social network sites. *Communications*, 39(3), 283–303.
49. Piaget, J. (1972). *The Psychology of the Child*. New York: Basic Books.
50. Potter, W. J. (2001). *Media Literacy* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
51. Richards, J. C., Nunan, D., Harmer, J., Brown, H. D. (2018). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
52. Robin, B. (2016). The power of digital storytelling to support teaching and learning. *Digital Education Review*, 30, 17–29.
53. Schludermann, U. (1999). Media literacy: A multidimensional approach. In R. Kubey (Ed.), *Media Literacy in the Information Age: Current Perspectives* (pp. 207–216). New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
54. Tyner, K. (2000). *Literacy in a Digital World: Teaching and Learning in the Age of Information*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
55. Weber, V. (2002). Структура медіакомпетентності: методологічні підходи. *Медіаосвіта*, 3, 46–52.

## SUMMARY

The development of media competence among senior secondary school students at the English lessons is an important area of modern education, which ensures the development of both linguistic and socio-cultural competencies. In this study, media competence is defined as a set of systematized knowledge about media, skills in using them, and an emotional attitude towards media in general. It manifests in the readiness to select, use, critically analyze, evaluate, create, and transmit media information in various types, forms, and genres, as well as to analyze the complex processes of media functioning in society.

The study showed that media competence includes such components as cognitive, operational and practical, communicative, critical thinking, the ability to analyze and evaluate media messages, and create one's own media content. Developed communicative, cognitive, and critical thinking skills enable students to perceive information from various sources and foster the ability to evaluate and reflect, which are essential in today's information environment.

The main factors influencing the development of media competence were identified as pedagogical, psychological, cognitive, methodological, as well as the educational environment, teachers' professional competence, and the use of interactive technologies and English-language information sources. In particular, the integration of webquests, case methods, critical reading tasks, and other interactive technologies contributes to the development of skills in searching, analyzing, systematizing, and evaluating media information in English.

Preparatory exercises, structured according to the stages of a reading lesson, allow students to activate prior knowledge, master thematic vocabulary, predict the content of media messages, critically analyze information, and participate in discussions. This comprehensive approach ensures effective material assimilation and promotes the development of skills necessary for independent work with media, conscious information perception, and the enhancement of analytical and communicative abilities.

Practical implementation of the developed methodological approaches has shown that systematic work on media competence increases students' motivation, makes the learning process more interactive and modern, and fosters the development of critical thinking and the ability to independently analyze information. Moreover, the formation of media competence prepares students for active participation in the information society, enables safe and effective use of digital resources, and supports the analysis of information flows and informed decision-making.

Thus, the study confirms that the development of media competence at the English lessons is a necessary component of the modern educational process. Systematic use of interactive teaching methods, webquests, case studies, and critical reading tasks creates conditions for the development of not only linguistic but also socio-cognitive skills, which ensure students' preparation for the life in the digital and media environment of the 21st century.

## ДОДАТКИ

### Анкета для визначення рівня медіаграмотності учнів старшої школи

**Мета:** з'ясувати, наскільки учні володіють навичками критичного оцінювання інформації, медіанавичками та безпечної поведінки в інформаційному середовищі.

**Інструкція:** прочитайте твердження та оцініть, наскільки ви згодні з ними.

Позначте відповідь:

**1 – зовсім не згоден(на) | 2 – скоріше не згоден(на) | 3 – частково згоден(на) | 4 – скоріше згоден(на) | 5 – повністю згоден(на)**

#### I. Розуміння медіа та їхньої ролі

1. Я розумію, що таке медіа та які їхні основні види.
2. Я можу пояснити, як медіа впливають на суспільство.
3. Я усвідомлюю, що медіа можуть формувати мою думку та поведінку.
4. Я розумію, що медіа можуть відображати реальність не повністю чи упереджено.

#### II. Оцінювання інформації

5. Я перевіряю джерела інформації, перш ніж довіряти їм.
6. Я вмію визначати, хто створив інформацію та з якою метою.
7. Я можу відрізнити факт від думки.
8. Я перевіряю інформацію в кількох джерелах, якщо вона здається сумнівною.
9. Я знаю, як працюють алгоритми у соцмережах (стрічка новин, рекомендації).
10. Я знаю, що таке фейкові новини та як їх розпізнати.

#### III. Робота з візуальним контентом

11. Я вмію аналізувати фотографії та відео (редагування, маніпуляції).
12. Я можу зрозуміти, що деякі фото/відео створені для реклами або впливу.
13. Я можу розпізнати елементи пропаганди або маніпуляції у візуальних матеріалах.

#### IV. Критичне мислення та інтерпретація

- 14.Я можу пояснити, чому певна інформація може бути упередженою.
- 15.Я вмію ставити критичні запитання до медіатекстів.
- 16.Я аналізую, як різні медіа подають одну й ту саму подію.
- 17.Я розумію різницю між надійними та ненадійними джерелами.

#### V. Безпека та етика в медіа

- 18.Я знаю правила безпечної поведінки в інтернеті.
- 19.Я захищаю свої персональні дані та не розповсюджую зайву інформацію про себе.
- 20.Я поважаю авторські права, коли використовую чужі матеріали.
- 21.Я поведусь відповідально в соцмережах (тон комунікації, приватність).

#### VI. Створення контенту

- 22.Я вмію створювати простий медіаконтент (пости, презентації, відео).
- 23.Я можу робити контент інформативним і коректним.
- 24.Я розумію, що створений мною контент може впливати на інших людей.

#### VII. Самооцінювання медіакомпетентності

- 25.Я вважаю себе медіаграмотною людиною.
- 26.Я хотів(ла) б підвищити свій рівень медіаграмотності.
- 27.Я знаю, де можна навчитися працювати з медіа краще (курси, сайти, ресурси).

#### Критерії:

- 81–135 балів — високий рівень медіаграмотності
- 54–80 балів — середній рівень
- 27–53 бали — низький рівень

### Тест на розпізнавання медійних маніпуляцій

**Інструкція:** уважно прочитайте кожне твердження або ситуацію й оберіть правильну відповідь.

#### 1. Який заголовок найімовірніше є маніпулятивним?

- A. “School Introduces New Rules to Improve Safety”
- B. “Shocking! Your Children Are Not Safe at School Anymore!”
- C. “Local School Changes Rules After Parent Suggestions”
- D. “School Board Discusses Safety Measures”

**2. Який прийом маніпуляції використано у фразі: “Усі розумні люди підтримують цю ідею”?**

- A. Апеляція до страху
- B. Узагальнення
- C. Тиск більшості (“Bandwagon”)
- D. Фактчекінг

**3. Яке з наведених тверджень є прикладом фейкової інформації?**

- A. Інформація, яка містить дані з трьох різних джерел
- B. Інформація, створена для того, щоб ввести аудиторію в оману
- C. Інформація, яка містить думку автора
- D. Інформація, яку можна знайти на офіційному сайті

**4. Який з прийомів маніпуляції пов’язаний з сильними емоціями (страх, гнів, шок)?**

- A. Апеляція до емоцій
- B. Упередженість підтвердження
- C. Підміна понять
- D. Апеляція до авторитету

**5. Яка ознака вказує, що новина може бути маніпулятивною?**

- A. Чітке посилання на джерело
- B. Використання слів “завжди”, “ніколи”, “всі знають”
- C. Нейтральний тон тексту
- D. Наявність статистики з поясненнями

**6. Який прийом використано у твердженні: “Лише цей засіб гарантує вам ідеальну шкіру!”?**

- A. Створення образу ворога
- B. Неповна інформація

С. Хибна дилема

Д. Реклама з перебільшенням (Exaggeration)

**7. Який приклад демонструє “упередженість підтвердження”?**

А. Людина шукає лише ту інформацію, яка підтверджує її власну думку

В. Людина перевіряє факти

С. Людина порівнює інформацію з двох різних джерел

Д. Людина читає тільки заголовки

**8. Який з елементів може свідчити про фейкову фотографію?**

А. Чіткі тіні

В. Нереалістичні пропорції або сліди редагування

С. Фото з офіційного джерела

Д. Вказана дата зйомки

**9. У якому випадку використано маніпуляцію “створення образу ворога”?**

А. “Ви повинні купити це негайно!”

В. “Вони хочуть забрати у вас свободу — тільки ми можемо вас захистити!”

С. “Подивіться на наші реальні відгуки”

Д. “За даними дослідження, 60% учнів підтримують зміни”

**10. Який заголовок намагається викликати паніку?**

А. “Weather Forecast Predicts Strong Winds”

В. “Terrifying Storm Will Destroy the City — Experts Warn!”

С. “City Prepares for Seasonal Weather Changes”

Д. “Meteorologists Expect Rain and Wind This Weekend”

**Ключі**

1 – В

2 – С

3 – В

4 – А

5 – В

6 – Д

7 – А

8 – B

9 – B

10 – B

## SAMPLE MEDIA TEXT FOR ANALYSIS

### News Article (adapted)

**Headline:** *City Prepares for “Worst Storm of the Decade,” Experts Warn*

On Friday evening, the city may be hit by a strong storm. According to an “independent weather expert,” Sergei D., the storm could cause significant damage and long power outages.

On social media, videos are already spreading showing people buying large amounts of food and water. Post authors advise people not to leave their homes because “the roads will become deadly dangerous.”

However, the official Emergency Services say that the storm is normal for this season, and the panic was caused by exaggerations on social media. The statement says that heavy rain is possible, but major destruction is not expected.

Residents are advised to follow updates on official channels, check the reliability of information, and avoid spreading unverified rumors.

### I. Understanding Content

#### 1. Comprehension Questions

1. Who warns about the “worst storm”?
2. What information is spreading on social media?
3. What do official sources say?
4. What recommendations are given to residents?

### II. Structure and Presentation Analysis

#### 2. Identify the Key Elements of the News

Complete the table:

**Question**

**Answer**

Who is reporting?

What happened?

**Question****Answer**

Where?

When?

Which sources are mentioned?

Is there contradictory information?

**III. Detecting Manipulation****3. Find Manipulative Elements in the Text**

Highlight or write down:

- emotionally loaded words/phrases
- exaggerations
- unreliable sources
- panic-inducing statements

**4. Which headline is manipulative and why?**

Explain which emotions it triggers and whether it matches the article's content.

**5. Identify the Techniques Used**

Mark which techniques are present:

appeal to fear

exaggeration

reference to a fake "expert"

sensational headline

unverified social media evidence

partial information

*Students should cite sentences or phrases supporting each technique.*

**IV. Critical Thinking****6. Compare Sources of Information**

1. Which sources are official?
2. Which are unofficial?
3. Which sources are more reliable? Why?

**7. Why is it important to verify news in situations like this?**

Write 3–4 sentences.

## **V. Practical Analysis**

### **8. Rewrite a Paragraph Neutrally**

Choose an emotionally charged paragraph and rewrite it so that:

there are no exaggerations,

the tone is informational,

sentences are clear and accurate.